

Alte Drucke

Pavli Castrensis In ... Codicis Partem Patauinae Pr[a]electiones, Francisci Curtij, multorumq[ue]; qui hactenus Doct. incubueru[n]t Appendicibus ...

Paulus <Castrensis>

Lugduni, 1553

De collationibus. Rubrica.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150738

aut. cōiter tñ tenetur secunda pars per illā l. hac edictali. nec quicquam facit ista authen. salua pace Bal. quia hic maritus in illo casu est melioris conditionis quā vnus ex filiis: si enim sunt tres filii, ipse habebit quartam & quilibet ex filiis alteram quartam. Si est vnus filius, ille maritus habebit vnam quartā: & ille filius habebit tres: si sunt plures tribus, diuidef hereditas viriliter & equa liter inter omnes. vt hic patet. Mulier tamen habens filios ex primo matrimonio, non potuit dare dotem marito cum spe lucranda vltra quam vnus ex liberis primi matrimonij sit habiturus. p. illam l. hac edictali. ¶ Nunc queritur quē fuit rō decisiōis huius authē. Rñdeo ne coniunx pauper post mortem coniugis cogat mendicare quā viuente coniuge non mendicauerat. Et sic addatur afflictio afflictio. & in reuerentiā bene transacti matrimonij, & humanitatis causa. l. vnum ex familia. §. ff. de leg. ij. Sed si fuit rō q̄ requiritur q̄ matrimonium sit sine dote: Rñdeo quia quādo est cum dote, si p̄cedat vxor, & remaneat vir pauper, consueuerunt esse statuta vel pacta de dote lucranda: vnde cum lucretur dotem, vel eius partē, cessat pulsio huius aut. Sed si nullum statutum vel pactum de lucrando esset, tunc lucraret quartā partem dotis per istam auth. glo. ord. est. & ibi Cy. in l. licet. §. de iur. do. ¶ Econtrā verō si p̄moriatur vir, vxor recuperat dotem: de qua poterit viuere, & sic non mendicabit. sed si dos esset ita parata q̄ inde non possit viuere, dicit hic Bal. in fi. q̄ ista aut. locum habebit: tamen in ista quarta parte computabitur illa dos. Tene menti. Et aduerte ad vnum, quod ista authen. locum habet non solum quādo coniunx decessit intestatus, quo casu loquitur. l. c. sed etiā si testatus, & alios instituisse heredes, & coniugi nihil reliquisset. Nā tunc poterit coniunx petere hanc quartā conditio ne ex hac l. quā defunctus sibi auferre non potuit. arg. in authē. presbyteros. §. de episc. & cle. & colligitur ex isto textu. in fi. licet possit intelligi de legato in codicillis, non in testamento: tamē p̄cedens plus placet.

De repudianda bonorum possessione. Rubrica.

LEX

I.

Emancipatus. ¶ In repudianda bo. pos. nō requiritur p̄sentia aduocati. hoc dicit. Poterat esse dubium si p̄ errorem iuris repudiavit non habito cōsilio cum aduocato, an valeat. & videtur quod nō. Nam tacita repudiatio quā inducitur per lapsum temporis, non nocet ei qui erravit in iure, si non potuit consulere peritiores. l. in bonorum. ff. de bo. pos. quia non currit sibi tempus. Item videtur in expresse repudiatione si non potuit habere aduocatum, vel consultorē, & ipse errando in iure credebatur non obstante repudiatione posse ipsam petere. Istud dubium decidit ista l. aliud in expressa, aliud in tacita: quia plus delinquit quis in faciendo quā in nō faciendo. vt not. in l. ij. ff. ad Silie. in glof.

¶ Filius si fuit institutus contemplatione patris: an tunc hereditas dicatur profectitia & non aduentitia?
¶ Ratio quare dominus possit repudiare bo. pos. delatam seruo: & pater non possit repudiare delatam filio in fraudem filij.

LEX

II.

Filio delatam. ¶ Pro declaratione gl. op. quod repudiatio patris de bo. pos. de lata filio suo i potestate nō possit dici facta ad fraudē filij, vt hic dicit in tex. ad dānum filij, sed duntaxat ad dānum patris, quia veniebat acquirēda isto iure ipsi p̄ri. l. placet. ff. de acq. hær. Nā quod acquirat sibi fuit introductum: p. Iustinia num. j. de bo. g. lib. per totum. Sol. secundū quōdā loquitur ista l. de p̄seu post tēpus. l. j. de bo. ma. g. fuit an Iust. & introduxit, vt hereditas m̄na vel ex eius linea acquirat filio & nō patri quo ad proprietatē. Et de tali hereditate loquit hic postea p. Iust. iuit introductū generaliter idē in quacūq; hereditate. Innuit ergo ista gl. q̄ de iure veteri an l. j. de bo. ma. lista nō haberet locū p̄pter oppositionē quā feci. Tu dic q̄ iudō habebat locū: q̄ licet venisset p̄da p̄ri si eā peteret quousq; est i p̄tate postea ratificat, p̄siter in cōtingere q̄ anq̄ ratificaret efficeref sui iuris p̄ mortē p̄ris v l emancipationē: & tūc acqueret sibi ipsi si nō fuisset repudiata: & si valeret repudiatio, nō possit. ideo statuit hic q̄ nō valeat, nec filio auferat ista spes: & posito q̄ ista spes nō haberet effectū, quia

sempremāsit in p̄tate adhuc nō valet etiā in p̄iudiciū patris: quia postquā fauore filij introducif vt nō valeat quo ad p̄iudiciū filij: non valet etiā quo ad p̄iudiciū patris: tetigi in l. j. §. qui admit. ad bo. pos. possunt. hodie verō bene valet in p̄iudiciū patris, sed non p̄iudicat filio, imō prodest: quia habebit proprietatē & vsumfru. l. fi. de bo. quā li. ¶ Sed queritur. quid si fuit institutus contemplatione patris: glo. videtur velle quod tunc hereditas dicatur profectitia, non aduentitia per l. sed si plures. §. in ar rogato. ff. de vulga. & pupil. & in profectitijs nihil est immutatū per titu. de bo. ma. & bo. quā lib. quia queruntur hodie patri & quo ad proprietatem: ideo repudiatio talis hereditatis non p̄iudicaret filio sed patri. Nam etiā si filius sui iuris factus ipsam acquireret, teneretur patri restituere per l. aditio. ff. de acqui. hær. ergo pater poterit repudiare: quia sibi soli p̄iudicat. Cōtrarium determinat Bart. in l. is qui. §. fi. de acqui. hær. per plures rationes. Nam pater non potest eam acquirere: nisi interueniente voluntate & facto ipsius filij. l. seruo inuito. in fi. prin. ff. ad Treb. nisi filius esset infans, vel furiosus. ff. de bon. poss. furioso infanti dela. l. j. ergo nec potest repudiare. l. is potest. ff. de acqui. hær. dicit tñ quod pater potest compellere filiū ad repudiandū: quia filius de illa hereditate facere debet quicquid placet patri. arg. l. Idemq; §. si cui. ff. mandati. ¶ Sed oppo. quod imō sicut dominus possit repudiare bo. pos. seruo delatam. l. j. §. per seruum. ff. de iur. edi. glo. dicit aliud in seruo, & domino: sed quā sit ratio diuersitas. Cy. se inuoluit in l. renitente. j. de iure deli. Barto. dicit in loco p̄allegato quod seruus non potest sperare libertatem, & sic habere spem sibi acquirēdi, nisi per manumissionem: quā dependet à libera domini voluntate. & ideo nō dicitur spes probabilis: nam per mortem domini nō efficitur liber: sed filius sperare potest etiā per mortē patris: nec est ista spes improbabilis: quia non est contra votum parentum, imō secundū votum: quia parentes desiderant filios superuiuere. & sic filius potest habere spem probabilem sibi acquirēdi: non ergo debet sibi auferri per partem ista spes. Cetera dic vt plenē per Barto. ibi in dicta l. is qui.

De collationibus.

Rubrica.

¶ Ergo reputo istum titulum & titu. §. de transac. esse difficiliore qui sunt in C. Illum. propter subtilitates quā tractantur: & istum, propter multiplicitem iurum diuersis temporibus factorum super ista materia: quorum vnum addit alteri: & per oia augetur materia collationis p̄terquam per l. fi. j. eo. quē statuit vt aduentitia non conferantur: sed olim conferebantur. vt j. eod. l. filia. in verbo aduentitiam dotem. quā omnia iura reallium in l. si emancipat. j. e. quā legenda est in fin. tit. postquā omnia iura fuerint visa. & vique ad l. vt liberis. ponuntur iura vetera quā fuerunt tempore Digestorum: ibi autem incipiunt iura noua Imperatoris Leonis & Iust. de quo Leone fit mētio in l. quoniam nouella. §. de inoff. testa. Et p̄mitte quod cum l. xij. tabu. admitteret filium in potestate ad totam hereditatem, & emancipatum repellebat ex toto: prator autem emancipatum admisit vnā cum filio in potestate, vel per contratab. si fuit p̄teritus, vel vnde liberi si pater intestatus decesserit: vnde duplicem iniuriam faciebat prator filio in potestate. prima erat: quia sibi aufererat dimidiā hereditatis partem. secunda erat. quod quā sita filio in potestate ipsi patri fuerant quā sita & effecta de sua hereditate. vnde diuidebatur postea inter vtrūq; sed quā sita per filium emancipatum post emancipationem non fuerant patri acquisita: sed ipsi filio, & sic illa habebat propria: & non communicabat cum fratre in potestate: & tamen habebat partem de acquisitis per fratrem. ¶ propter hoc ad mitigandū iniurias p̄dictas prator fecit tit. de col. vt emancipatus veniēs ad successiōnem cum suo per contratab. vel per vnde liberi, teneatur illi cōferre omnia bona sua quā sita post emancipationē, quā fuissent acquisita patri si non fuisset emancipatus: secus si sint alia quē nō fuissent acquisita patri: vt castrensia, vel quasi castrensia. l. j. §. sed nec castrense. ff. eo. titu. Requirebat ergo prator duo ad hoc vt emancipatus teneretur suo conferre bona sua. primò quod illi faceret iniuriā: secus si nō faceret: sed potius vtilitatē: vt si suus esset institutus in modica portione, & extraneus in residuo, & emancipatus p̄teritus: nā si vterq; tū emancipatus quā suus beneficiō p̄teritus perat contratabu. auferunt illi extraneo totum: & sic au

fic augetur portio filij in potestate. vnde de ipso non potest con-
queri, nec ad collationem compellere. l. j. §. toties. ff. de colla. Itē
requiratur quod ambo venirent eodē iure. puta ambo per cō-
tratab. vel ambo per vnde liberi. sed institutus si petijt secundum
tab. & prateritus contratab. nō poterat institutus cōpellere emā-
cipatum prateritum ad conferendum per l. filium. §. nunc videamus.
ff. de contratab. sed superuenit Sequola cui fuit hoc visum
nimis rigorosum. Ideo ex æquitate statuit quod sufficiat ipsum
potuisse venire per contratab. licet non veniret. Et istud fuit se-
cundum ius de quo habetur in l. filius. quæ est l. antepe. ff. de col-
la. bo. pos. quando autem filius in potestate succedebat cū alio:
similiter in potestate, nihil fuit tractatum per prætorem de colla-
tione: quia omnia quæ sita per eos fuerunt acquisita patri, & in-
ter eos diuidebatur tanquam bona paterna, quæ diuisio non di-
citur collatio. Nam propriè loquendo collatio fit de bonis pro-
prijs ipsius succedentis, non de bonis hæreditarijs. Illa enim diui-
duntur. l. certum. C. fami. er. Verum quia etiam iure veteri repe-
riebatur casus in quo filia, quæ est in potestate habebat propriū:
puta dotem, quæ erat & est proprium patrimonium mulieris, &
etiam iure veteri filia in potestate erat capax domini & obliga-
tionis & actionis in dote, & residebat in eius persona, in tantum
quod dicebatur dos exiisa de patrimonio & hæreditate patris si
fuerat ab eo profecta. l. si. ff. de col. do. iuncta. l. Pomponius Phi-
ladelphus. ff. fa. er. Ex quo sequebatur quod si pater decedebat
intestatus relicto filio in potestate, & etiam relicta filia dotata, di-
uidebant hæreditatem paternam æqualiter inter se: & tamen pe-
nes filiam remanebat dos præcipua: & actio de dote, quæ erat cō-
munis inter filiam & patrem, per mortem patris consolidabatur
in filiā. & sic erat melioris conditionis filia quā filius masculus. Ideo
superuenit diuus pius Imperator, qui introduxit hunc casum, po-
pter æqualitatem seruandam, quod filia volens succedere patri
vnā cum fratre in potestate deberet dotem conferre. & hic habe-
tur tit. de colla. do. in fi. & iste tit. comprehendit vtrūq; tit. de ma-
teria primi titu. de colla. bo. quæ sit ex edicto prætoris loquitur. l.
j. & l. ea demum. de collatione verò dotis loquitur. l. ij. & l. filij. cū
seq. Et ista tria iura fuerunt iura vetera, ad quæ referuntur etiam
aliæ l. huius tit. vsq; ad l. vt liberis. Ego tamen credo quod l. filia
dotem. fuerit quartū ius. vbi dicam: lic fuerunt quatuor iura vete-
ra: sed noua fuerunt qnq; & sic nouē iura. vt dicā i. si emancipati.

¶ Si pater instituit filium in potestate in sua legitima, & filium emancipatum in resi-
duo: cessat ratio collationis.

Donata à patre, vel ab extraneo filio emancipato, an debeant conferri

LEX

I.

Mancipatos. ¶ Quando emancipatus ve-
nit ad successionem patris
cum filio in potestate, ex testamento patris nō con-
fert bona sua etiam quæ ab ipso patre prouenerūt.
hoc dicit. Et ratio erat: quia tunc emancipatus, vel
prætor nullam iniuriā facit filio in potestate: sed ipse patet qui
eum instituit, nec venit contra ius ciuile: imò secundū ipsum Col-
latio autem fiebat quando facit sibi iniuriā veniendo ad succes-
sionem contra ius ciuile per beneficium prætoris. Hodie tamen
correcta est ista l. vt in aut. hic posita. quantum ad hoc vt teneat
conferre propria bona: posito quod veniat ad successionem ex
testamento, sicut si veniret ab intestato. Illud tamen quod esset
alicui relictum in testamento vel codicillis, nec olim, nec hodie
tenetur conferre, nec emancipatus suo, nec econuerso: nec vnus
suus alteri suo. vt j. e. l. à patre. & l. filiam cum fratribus. legata em
non conferuntur. ¶ In text. ibi. [testamēto hæredes scriptos. Idic
etiam in maiori portione quam fuerit scriptus filius in potestate.
per rationem quā s. dixi. Non enim potest cōqueri filius in pte
si sibi relicta sit legitima: licet frater emancipatus vel quilibet ex-
traneus sit institutus in residuo postquam sic placuit patri, & si
qua iniuria esset, nō infertur à prætore: sed ab ipso patre: & sic ces-
sat ratio collationis. ¶ In text. ibi. [à patre donata. Iubaudi nō so-
lū ab extraneo: sed de datis à patre maior videbatur dubitatio: ga-
erant profectitia: & tñ idem est vt hic patet. Et sic est casus quod
emancipatus si venerit ad successionem non ex testamēto: sed per
cōtrata. teneretur simplicem cōferre donationē factā à pte nō so-
lū tempore emancipationis: sed etiam post: licet quidam con-
trarium tenuerint de donatione facta post j. eodem. l. vt liberis. §.
fi. sed loquuntur contra illum text. dum dicit vel quæ post. & cō-
tra istum. Nam hoc ideo non confert: quia veniebat ex testamen-

to: potest etiam intelligi de donatione non simplici: sed ob cau-
sam: puta dotis. j. eo. l. filiam. In text. ibi. [fratri. Iupple scilicet in-
stituto cum eis, si verò foret præteritus & emancipatus institutus,
tunc aut per præteritum augetur portio instituti: & veniet
conferre: licet veniat ex testamento. Aut non augetur, & tunc se-
cus: & iste est casus in l. si filia fuerit. ff. de colla. do.

¶ Simplex donatio facta filijs in potestate, an conferatur etiam si facta sit in testamen-
to: & quid in emancipato. & nu. 1.

Donatio quæ emanauit à patre, an dicatur profectitia, an aduentitia?

AVTHENTICA.

X testamento. ¶ Vbiq; fienda erat colla-
tio inter descendentes
intestato ante hanc auth. fienda est hodie si succedat
ex testamento: nisi testator expresse prohibuerit con-
ferri. hoc dicit. Et sic loquitur quādo emancipatus venit ad suc-
cessionem cum suo: quo casu iua confert bona, vel quādo iua
cum suo. & sic confert dotem, vel donationem propter nuptias.
¶ Pro declaratione gl. oppo. contra text. dum dicit: aliorum dno-
rum. ¶ Nā innuit quod simplex donatio facta vni ex filijs in po-
testate conferatur etiam facta testamento. Contra quod non con-
feratur nisi in duobus casibus. vt j. e. l. illud. §. fi. Glo. ad dit. tenet
qn esset facta vt haberet in peculium profectitium: sed certe
non esset tractandum de collatione: sed de diuisione: quia non
exiisset patrimonium patris. l. certum. §. fami. er. Sol. quæ
dixerunt volentes iura iuribus concordare quod iste text. nō in-
telligatur de simplici donatiōe ob causam matrimonij. Sunt eni
alia, vnum. l. donatio propter nuptias, & datum causa mulieris.
ista comprehenduntur sub illis verbis aliorum datorum. Et ad
confirmationem istorum gloss. adducit plures rationes. Alij
cunt contrarium. quod illa l. corrigitur hodie per istam auth.
vt simplex donatio indistinctè cōferatur sicut facta ob causam
nam si confertur quādo facta est filio emancipato vt j. eod. vt li-
beris. §. fi. fortius qn filio in potestate. Et ista partē videtur reuocari
gl. cum eā recitet pro vltima per l. qui filium. §. Sabinus. cum in
not. ff. ad Tre. Dy. disputauit istam q. Et Cy. hic recitat suā dispo-
sitionem. Et tenet primam opi. potissimè per hanc rationem: quod
donatio facta filio in potestate non valet viuentē patre. & post
qn cūq; per eum reuocari. l. ij. §. de inof. dona. Si ergo nō reuocari
videtur velle quod habeat: & sic habet vim relicti: sed relicti
testamento, vel codicillis non conferunt. j. eod. l. à patre. & l. filia
ergo nec ista donatio: nisi in casibus qui habent in l. illud. §. fi. &
etiam hodie: cum vigeat eadem ratio quæ olim. per hoc mōdum
ad id quod dicitur de facta emancipato: nā illa statim valet: nec
potuit reuocari: ergo pater nō reuocādo in vltima voluntate
videat legare. Nā ille videtur dare qui potest auferre, & non au-
fert. l. si quis cum testamētum nullum. ff. de iure codi. Sed qui nō
potest auferre, non videtur dare: cessat ergo rō de qua s. si
emancipatus remanet in generali dispositione iuris a choris: quod
erat vt deberet omnia conferre non solū quæ à patre prouenerūt
sed quæ aliunde. & sic etiam aduentitia: licet hodie istud de adue-
titijs sit correctū per l. si. j. e. ¶ Donatio autem q̄ emanauit à patre
dicitur profectitia, nō aduentitia: licet sit emancipatus l. profectitia.
§. fi. ff. de iure do. Et prædicta in simplici donatione q̄ fuit facta
filio, vt filio nō propter merita eius: sed duntaxat propter filiationem.
Si verò propter merita impenia patri per filij, tunc diceretur
facta sibi vt extraneo: vt not. j. e. l. si donatione. & sic diceret adue-
titia, nō profectitia. per ea quæ habentur in aut. vñ si pater. l. de
inof. test. ideo tunc iue esset facta filio in potestate, iue emanci-
pato, nō deberet cōferri per l. si. j. e. posito quod non dicatur habere
vim relicti: quia statim valet, & non indiguit confirmatione per
mortē secundū doc. vñ sicut extraneus veniens ad successionem
filio nō cōfert bona sua: vt no. gl. j. e. l. si emancipati. in fi. §. glo. nec
iste filius: qui quo ad hoc reputatur vt extraneus, quare propter
merita impenia meruit donationē sicut quilibet extraneus. Glo.
circa mediū videtur dicere vnū quod emancipatus simplici
nationē nō confert, & si testator dixerit contrariū. quod videtur
contra tex. in l. vt liberis. §. fi. & in l. huius tit. sed intellige glo.
nē qn nollet succedere cū fratre: sed haberet donationē cū fratre
fi. ff. de coll. do. aliās malè diceret: quia non solū si pater miles
imò etiam si non mandat, confert. vt d. l. vt liberis. §. fi. nec enim
non possit reuocari, potest tamen grauari de conferendo in vlt
habere hæreditatē, sicut posset grauari de re sua vsq; ad vltimū
reditatis. l. cum pater. §. si Titio. ff. de legat. ij. & l. Imperator. j. e.

centum. Cetera & quāplura bona vide hic latissimè per Bal. qui tangit plures passus. quos Bart. ponit. in l. prima. §. sed nec castren. se. ff. de colla. bo.

Si eras obligatus pro me, & ego promisi te extrahere de obligatione sub certa pœna. creditor à me requisitus non vult te liberare: nec compellitur: quid facere poterit ne incidam in pœnam?

LEX

II.

Si pater intestatus. Dos promissa per patrem & non soluta, confertur per filiam faciendū fratribus & cohæres. des suos liberari à marito pro portionibus eorum. hoc dicit. Transiuit enim obligatio contra omnes hæredes pro hæreditarijs portionibus. & quatenus filia est hæres nō liberatur: sed quatenus fratres sunt hæredes, si vult æqualiter succedere cum eis, debet facere eos liberari. † Sed quid si maritus liberare non vult. nec enim cogitur creditor, etiam si filia velit dare nouos promissores & idoneos. l. si mandato. in fi. princip. ff. mandati. quia non cogitur suam obligationem nouare, etiam si sua nihil interstet: licet debitor bene cogatur se alteri obligare ad instantiam creditoris si sua non interest. l. ij. in princ. ff. solu. mar. dicit gl. quod tunc conferret cauendo hæredibus de idēitate, & de defendendo eos aduersus maritum. † Ista gloss. inducitur per doct. pone quod eras obligatus pro me, ego promisi te extrahere de obligatione sub certa pœna, creditor à me requisitus nō vult te liberare, nec compellitur, quid facere poterit ne incidā in pœnam? Dicunt doctores qd si offeram tibi idonee cauere de idēitate & defendendo te aduersus creditorem, tantum valebit hoc quantum si fecissem te liberari. Tene menti: quia si non habere mus hanc authen. posset dici contrarium derigore: quia per hoc non seruatur forma promissionis mee, & ideo nō videtur quod dēstetur pœna si non vis acceptare hanc promissionem: forte em̄ per illū compelleris soluere: & vtilius fuisset liberari quā hūc soluere & à me repetere.

Exclusus à uendicando per sententiam: poterit ex dominio superueniente uēdicare. Filius si renuntiat successioni paternæ. ut pater sibi ministret expensas in studio, licet non valeat si non interuenit iuramentum, tamen expensas quas habuit à patre, debet in sua portione computare.

Iurans non solum obligatur parti cui iuratur: sed etiam deo per quem iuratur.

Filius si propter reuerentiam paternam iurauit, ut hic quod teneat iuramentum ut non possit propria auctoritate uenire contra: sed poterit petere solutionem ab episcopo. Quod talis reuerentia habeat vim metus.

Qualiter probetur quod propter nimiam reuerentiam uideatur hoc fecisse.

Si tempore renuntiationis ex iuramenti de non succedendo propter dotem: pater habebat filios masculos, qui postea eo uiuente mortui sunt: nō prohibetur filia succedere. Iuramentum huius filie an præiudicat nepotibus postea natis ex ea: ut nec illi possint patri eidemque aucto materno succedere?

Si renuntiatio fuit facta post mortem patris uni ex fratribus fororum maritanti ex doti, an portio talis sororis accrescat illi soli cui renuntiauit: an uerò omnibus pro hæreditarijs portionibus?

Pactum reprobatum à iure potest per consuetudinem approbati, quando non est contra bonos mores.

Si aliquis habens filios legitimos & naturales fecit legitimari bastardum: appposito pacto uel clausula q. non possit succedere, nisi in eo quod ipsi patri placuerit relinquere, an ualeat hæc clausula?

LEX

III.

Actum dotali. Pactum de non succedendo patri propter dotem non valet. & eo nō obstante potest filia succedere, dummodo conferat dotē. hoc dicit. In text. ibi. [regressum habere.] subaudi ab intestato, vel contra testamentum, si enim foret instituta etiam si pactum esset validum, eo non obstante posset succedere: quia succedit ex causa noua. scilicet, ex institutione postea facta: cui non videtur renuntiasse si causa propter quā posset uenire ab intestato vel ex testamento præcedebat pactum: quia ex dispositione iuris cōis propter filiationem, unde si nō interueniret iuramentum, cum hodie valeat de iure canonico, excluditur ab intestato, vel contra testamentum: non autem ex testamento. ut plenè not. in c. ij. de renū. ubi qui renuntiauit beneficio, & promissit ipsum amplius nō petere, bene poterit ex noua collatione. † Et similiter exclusus à uendicando per sententiam poterit ex dominio superueniente uēdicare. l. si mater. §. eandē. ff. de exce. rei. fu. In text. ibi. [iuris auctoritas improbat.] dic nō ex eo quod sit contra bonos mores: quia tūc etiā à iure canonico nō firmaret iurō. ut i. c. nō est obligatoriu. de

regu. iur. li. vj. & tñ firma. ut in c. quāuis. de a. pac. eo. li. Sed ideo improbat: quia filius, vel filia retraheretur ab obsequio & reuerentia paternā, videns se exclusum vel exclusam à succedendo eidē. nam propter spem succedēdi maiore reuerentia & obsequio tenetur. l. virū. cū ibi no. ff. de ver. obl. Reprobat ergo: quia cōtra publicā utilitatē secū-

dario: & ideo si interuenit iuramentū de iure canonico, hoc non obseruandū est: sicut iuramentū mulieris de nō ueniendo cōtra alienationē fundi dotalis, vel de nō opponēdo exceptionē Velletani. quod improbat ratione publicæ utilitatis secundario. ut in c. cū contingat. de iureiur. & plenè per Bart. in l. si quis pro eo. ff. de fideiur. † In text. ibi: [dotē sanē.] dic quod facit in arg. si filius renūtiat successioni paternæ ut pater sibi ministret expensas in studio, licet nō valeat, si nō interuenit iuramentū, expensas tñ quas habuit à p̄e, debet in sua portione cōputare: quia ita v̄ actū inter eos: licet si nō renūtiasset, tales expensas nō teneret cōputare, quia nō extā: & sunt potius factæ rōnæ p̄ne affectiōis. l. q. p̄ filio. ff. fa. ere. sect. dū Bal. tene mēti. tñ iste text. non facit, quia dos extat, iō cōputat. In princ. gl. mag. ibi: [siue sit de succedēdo.] bñ est im-

probatū tāquā cōtra bonos mores duplici rōne: quia inducit votū captadæ mortis, & tollit liberā facultatē testādi. l. stipulatio hoc mō cōcepta. ff. de ver. obl. iō nō firmat iuramentū etiā de iure canonico. ut in d. c. nō est obligatoriu. † In glo. ibi: [tu dic cōtra.] dic. si de iur. ciui. quod non cōsiderauit vinculu iuramenti quo ad deū: sed solū respectu partis cui iuratur: vñ si nō valet principale factū, vel cōuētiō, similiter quicquid tēdit ad obseruantia eius, ut iuramentū, & pmissio penē: ut in l. nō dubiū. C. de legi. sed ius canonici cū cōsiderauit vinculu quo ad deū. Nā iurās non solū obligatur parti cui iuratur: sed etiā deo per quē iurauit: vñ iniuriā faceret deo nō seruādo. sicut qd iurās per principē, facit iniuriā principi si nō seruatur: ideo fustigat: ut in l. si duo patroni. §. si. ff. de iureiur. Et hoc

præsupposito plures incidūt quæstiōes. † Prima. quid si propter reuerentia paternā filia iurauit? Rñdeo tenet iuramentū ut non possit propria auctoritate cōtrauenire: poterit tñ petere absolutionem ab episcopo: quia iuramentū nō debet esse vinculu iniurquitatis. Et talis reuerentia habet vim metus: & sic facit rescindi ac si per metū fuisset inducū. l. j. §. quæ onerandæ. ff. quarum rerum actio nō datur: sicut de quolibet iuramento per metū præ-

stito. ut no. in c. si verò. de iureiur. per Inno. & in d. c. ij. de pac. lib. vj. per Archi. Qualiter autē probetur quod propter nimiam reuerentia uideatur hoc fecisse. dic vt no. in d. §. quæ onerandæ. per

Barto. † Itē queritur, quid si tempore renuntiationis & iuramenti habebat filios masculos, qui postea eo uiuente mortui sunt? Rñdeo qd nō prohibetur filia succedere: quia dicitur se voluisse excludere fauore masculorū, & hoc cessat: talis enim renūtiatio & iuramentū intelliguntur fieri rebus sic stantibus seu remanentibus in eodē statu. i. quod successio possit ad fratres masculos. puenire, saltē ad vnū si alij præmorianē. arg. in l. quod seruus. ff. de cōdi. ob. cau. Tertiò dubitat: an iuramentū huius filie præiudicet nepotibus postea natis ex ea, ut nec illi possint patri eidemque aucto mēno succedere. Bal. hic t̄git, & melius in l. si. §. de pac. & Barto. in l. qui supstitis. ff. de acqui. hære. veritas est ista quod si filia moriat̄ uiuente patre: superstitibus nepotibus ex ea, qui postea voluit ex p̄pria persona succedere aucto, vñ cū auunculis poterit succedere nō obstante iuramento & matris renuntiatione: quia licet succedant in locū matris, ut admittantur ad succedendum, cū auunculis sicut ipsa mater admitteret. ut authē. in successione. de iuis & legi. non succedūt tñ ex persona matris, sed ex propria tāquā matre subducta de medio: ergo iuramentum matris non pōt eis præiudicare. l. ij. §. penul. ff. de iureiur. Et est alia subtilis ratio: quia mater renuntians & iurādo, successioni futuræ intelligitur renuntiasse sub conditione si successio ad eam deuoluatur: ut quia superuixit patri: quo casu eodem puncto censetur deuolui ad eam succedendo: & per prius & ab ea per posterius excludi: si-

cut qñ interuenit stipulatio pura animo nouādi sup obligatione cōditionali. nā antequā conditio eueniat, nihil operat̄: sed ea eueniente eodē puncto debitor obligatur ex prima stipulatione, & li beratur ex secunda l. sub cōditione. ff. de solu. & si conditio non existeret, secunda stipulatio pro non facta haberetur. Sic dico in proposito. nam qui renuntiat successioni paternæ cum iu-

† Iuramento p̄ metū. Adde gl. & Archi. in c. auctoritatem. xv. q. vj. Archi. in c. quæ sacramento. xxij. q. iij. Spe. in tit. de leg. i. §. nunc ostendendū. verū. xxiij. sanctum Tho. ij. q. qd. lxxix. art. vlti.

etiam in profectitia actio erat communis inter filiam & patrem. sed in aduentitia erat solius filiae. Itē adhuc opp. si ita est quod dos aduentitia querebatur filiae pleno iure etiā iure veteri videtur quod non deberet conferre: sicut nec castrēse, vel quasi, quā pleno iure querebatur. l. j. §. sed nec castrēse. ff. de colla. bo. So. aliud in castrēse vel quasi. quā querebant de iure cōi filio: & in eis habebatur p. patrefam. Aliud in dote: quā querebatur favore speciali. & fortius est ius cōmune quā singulare. l. eius militis. §. si militis missus. ff. de testa. mili. Nunc opp. in seq. gl. de. l. si. j. eo. ibi aduentitia nō conferuntur. gl. dicit hanc l. in hoc correctā per illam. tu dic quod etiā ante illam erat correctā. per l. vt liberis. vers. vt in diu. dēdis. per quem patet quod cum tractatur de successione patris nō est conferenda dos data à matre: sed duntaxat quando agitur de diuidenda hereditate materna à qua dos processit. qd etiā tenet in auth. qd locū. in gl. j. ibi dñ dicit. & de eius bonis siue successione tractatur &c. & in alia gl. quā incipit retenta in fin. Alia verò aduentitia quā dos isto casu non querebatur filio in potestate, nec etiam tempore. l. vt liberis. sed postea per titu. de bo. mater. & de bo. quā lib. & tūc succedit. l. j. huius. ti. quā vult quod illa non conferatur. Tertiò & vltimò collige quod quādo filia in potestate succedit cō fratre qui non est in potestate, nō confert illi nisi profectitia non autem aduentitia. Et istud est aliud quod addit ista l. ad titu. de colla. bo. quā vult quod emancipatus conferat suo omnia tū aduentitia quam profectitia. Quid econuerso. an suus cōferat emancipato? habetur hic quod confert profectitia non aduentitia etiā eo casu quo poterat habere aduentitia: & istud nō bene reperitur in iuribus fforū illius tit. ideo tex. in si. post varias prudentum opiniones: & sic erant varietates inter prudentes. Et tūc intelligas quod dixit Barto. quod ista l. aperit quā plurimū de ista materia collationis. Et addit duo ad iura vetera fforū & etiā ista l. vetus. Nunc opponitur quod quā succedit cō filio qui non est in potestate, etiā profectitia non debeat sibi cōferre. Nam emancipatus non confert emancipato etiā profectitia iure veteri. vt j. eo. l. si emancipati. in prin. ergo multominus suus debet conferre emancipato: quia necessitas collationis fuit inuenta in emancipatis principaliter, vt habeant conferre suis non econuerso. Timore huius quidam fatentur dicentes hanc l. non debere intelligi quādo filia in potestate succedit cum fratre emancipato: quia tunc nihil sibi conferret: etiā si esset emancipata, debet intelligi text. dum dicit hanc enī qui in familia defuncti nō sunt de nepotibus ex filia cō fratribus altera filia veniebat ad successionē patris eius de quē vol. Alij dicunt quod emancipatus non cōferebat emancipato etiam profectitia nisi dotem: vt hic gl. dicit hanc l. debere intelligi etiā in fratre emancipato. Et ad contrariū respondetur quod emancipatus nō cōfert emancipato etiam profectitia. vt ibi, sed suus bene cōfert profectitia, vt hic. Nec obstat ratio suprā facta. nam emancipatus ideo non cōfert emancipato quia nec ille sibi. & sic sint aequales: sed suus confert emancipato profectitia, quoniam econuerso emancipatus confert suo non solum profectitia, sed aduentitia per qd dictū pratoris secundū Iac. bu. Et sic minor ratio est cōferendi in suo quā in emancipato. Et hæc est communis opin. & remanet expedita gl.

LEX V.

Dotis quidem. Filia cōfert dotem datam constāte matrimonio cōputando illam in portionem suam, & tanto minus accipiendo. h. d. Et sic loquitur quā dos fuit soluta: si autem promissa & non soluta dic vt s. eo. l. j. Si autē soluta & per filia recuperata solu. ma. confert eam realiter tradendo. vt j. eo. l. si soror. In gl. ibi: [suo periculo retinebit.] quia censetur sibi soluta postquā cōputat in suā portionem, sed si esset soluta, amodo staret suo periculo, ergo & nūc. si ergo maritus efficitur non soluendo, damnum erit mulieris. Et habet locum ista l. quando pater non fuit stipulatus. ff. de col. dot. l. j. §. j. die vt ibi. Authentica.

Casus in quibus est in potestate filia exigere dotem, etiam si pater non consentiat, nisi si maritus incipiat male uti sua substantia. & vide. nu. 8. Si potest imputari filie cur dotem, non exegit, & est perditā, imputatur in suā portionem. Si pater dedit filio pecuniam pro studio: & ipse consumpsit in malos usus, an debeat in suā portionem computari cum fratribus. Si culpa filie perditā est dos: pater non tenetur iterum eam dotare: & quid si sine culpa sua. Si pater tradidit filio aliquid pro sua licentia, & ipse consumpsisset in malos usus, non

tenetur iterum sibi licentiam relinquere. secus si sine a sui culpa perdidisset.

5 Filia etiam sui iuris non potest agere pro dote, nisi sit legitime etatis sine curatore.

Quid si agat super matrimonio, vel eius fœdere.

6 In dote aduentitia pater non habet communionem nec exercitium actionis, sed pertinet ad solam filiam, & hoc de iure veteri.

7 Licet in dote profectitia pater habeat exercitium actionis, potest tamen illud cōmittere filie: & consentire quod ipsa agat: & quod requiratur consensus expressus.

8 Dos quando est magna etiam si sit profectitia: & pater sit praesens, potest filia agere etiam sine consensu patris.

9 Actio de dote potest cedi per mulierem constante matrimonio: & sic est nata licet exerceri non posset regulariter.

AUTHENTICA.

Vodlocum habet.

Ista auth. limitat l. C. inquantū vult quod filia imputet in portionem suam hanc dotē, & quod dos remaneat suo periculo, vt habeat locū in duobus casibus. Primus, quando maritus erat idoneus & soluendo tempore quo fiebat collatio. nec debet considerari quod possit effici non soluendo. Secundus est quā non erat soluendo: tū huic filiae poterat imputare quare dotem non exegit, quia maritus post dotem receptam incepit esse nō soluendo, si fuit in potestate mulieris hoc facere. Et hoc vsq. ibi: [quod ei licet.] ibi ponit casus in quibus fuit in sua potestate exigere. Primus si erat sui iuris, & legitime etatis, si autem erat in potestate patris adhuc in tribus casibus potuit exigere. Primus si pater sibi consensit vt exigeret. Secundus si non consensit, tamen dos erat aduentitia puta data à matre non à patre, quod nō. Tertiū, quando erat data à patre: & erat dos magna. nā etiā inuito patre potuit exigere in isto casu quā maritus incepit malē uti sua substantia. & istud non ita habetur alibi in iure. ff. vel C. Et est quartus, qui nō ponitur in text quā pater esset abiens. l. si longius. §. si filius. ff. de iudi. & in l. si filius. §. sed & filia. ff. de procu. Item quintus si erat praesens, & turpis persona: vel sine causa contradicebat per l. dotē. ff. sol. mat. & l. si cū dotē. §. eo autē tempore. & ista est singularis aut. Extra istos casus nō potest filia agere sine cōsensu patris, quia exercitiū illius actionis pertinet ad patrem in cuius est potestate. quā ergo non fuit in potestate filia: nō fit collatio eo mō quo in l. C. vt illā dotē imputet in suā portionē. & tanto minus accipiat: imō aequaliter diuidendū alia bona: & ista filia cedat fratri actionē de dote pro dimidia. & sic erit periculo vtriusq. quia vterq. habebit damnum si nō poterit recuperari. No. primò quod si potest imputari filiae cur dotem nō exegit, & est perditā, imputat in suā portionē. & per h. d. Bar. si pater dedit filio pecuniam pro studio, & ipse consumpsit in malos usus, debeat in suā portionē computari cū fratribus, sed hoc non placet. nā si non consumpsisset, nō cōputaret per l. quare pater filio. ff. fami. erci. ergo nec nūc, sed solū in hoc puniē quod pater iterū sibi dare nō tenet per id quod no. in l. si cū dotē. §. j. ff. sol. mat. si dos non esset perditā, bene cōputaret in suā portionē. vt in l. C. nimirū si cōputabit cū est perditā sui culpa. Et ista est rō demonstratiua cōtra Bal. & miror de dicto suo. Allegatur etiā quod si culpa filiae perditā est dos: pater non tenetur iterū eā dotare. & hoc est verū tam in eo matrimonio quā in diuerso. vt no. in d. l. si cū dotem. §. j. Sed si sine culpa sua, tūc in eodē matrimonio nō teneretur eā iterum dotare. argu. in l. fideicommissa. §. si quis decē. de leg. iij. Sed in alio matrimonio sic. secundū Bal. Et hoc vltimo casu debet intelligi quod no. Bar. in d. l. si cū dotē. §. j. eo. modo si pater tradidisset filio pro sua legitima, & ipse contumplisset in malos usus, non tenetur iterū sibi legitimā relinquere. secus si sine sui culpa perdidisset. No. secundò & tene menti quod filia etiā sui iuris non potest agere pro dote: nisi sit legitime etatis subaudi sine curatore. Sed contrā nam sicut habet legitimam personam in matrimonio sine curatore, ita & in agendo pro dote. arg. in c. ex parte. de resti. spo. Soluta diuersa est ratio. Aliud est agere super matrimonio, vel eius fœdere & tunc procedit contrarium. Aliud est agere pro dote. Tertiò not. text. in versic. [& cum mater.] quod in dote aduentitia pater nō habet cōionem nec exercitium actionis: sed perinet ad solam filiam & hoc erat de iure veteri. vt no. in l. j. §. quod si in patris. * ff. sol. mat. per gloss. & in l. Caus. eo. tit. Item no. in ver. [& pater,] quod licet in dote profectitia pater habeat exercitium actionis, vt d. §. quod si in

Pater non tenetur. Adde gl. in l. obligamur. in ver. obligamur. & ibi Barto. & Ange. de act. & obli. Nico. de nea. in rubrica so. ma. gl. in c. hoc sanctū. xxxij. qd. ij. c. de raptorib. xxxvi. qd. j. Abb. in c. accedēs. de procu. in c. j. de despon. impu. & in c. j. de adul. Alexā. de imo. cōsi. cxxxix. incipient. viso themate. in ij. vol.

Ista auth. limitat l.

C. inquantū vult quod filia imputet in portionem suam hanc dotē, & quod dos remaneat suo periculo, vt habeat locū in duobus casibus. Primus, quando maritus erat idoneus & soluendo tempore quo fiebat collatio. nec debet considerari quod possit effici non soluendo. Secundus est quā non erat soluendo: tū huic filiae poterat imputare quare dotem non exegit, quia maritus post dotem receptam incepit esse nō soluendo, si fuit in potestate mulieris hoc facere. Et hoc vsq. ibi: [quod ei licet.] ibi ponit casus in quibus fuit in sua potestate exigere. Primus si erat sui iuris, & legitime etatis, si autem erat in potestate patris adhuc in tribus casibus potuit exigere. Primus si pater sibi consensit vt exigeret. Secundus si non consensit, tamen dos erat aduentitia puta data à matre non à patre, quod nō. Tertiū, quando erat data à patre: & erat dos magna. nā etiā inuito patre potuit exigere in isto casu quā maritus incepit malē uti sua substantia. & istud non ita habetur alibi in iure. ff. vel C. Et est quartus, qui nō ponitur in text quā pater esset abiens. l. si longius. §. si filius. ff. de iudi. & in l. si filius. §. sed & filia. ff. de procu. Item quintus si erat praesens, & turpis persona: vel sine causa contradicebat per l. dotē. ff. sol. mat. & l. si cū dotē. §. eo autē tempore. & ista est singularis aut. Extra istos casus nō potest filia agere sine cōsensu patris, quia exercitiū illius actionis pertinet ad patrem in cuius est potestate. quā ergo non fuit in potestate filia: nō fit collatio eo mō quo in l. C. vt illā dotē imputet in suā portionē. & tanto minus accipiat: imō aequaliter diuidendū alia bona: & ista filia cedat fratri actionē de dote pro dimidia. & sic erit periculo vtriusq. quia vterq. habebit damnum si nō poterit recuperari. No. primò quod si potest imputari filiae cur dotem nō exegit, & est perditā, imputat in suā portionē. & per h. d. Bar. si pater dedit filio pecuniam pro studio, & ipse consumpsit in malos usus, debeat in suā portionē computari cū fratribus, sed hoc non placet. nā si non consumpsisset, nō cōputaret per l. quare pater filio. ff. fami. erci. ergo nec nūc, sed solū in hoc puniē quod pater iterū sibi dare nō tenet per id quod no. in l. si cū dotē. §. j. ff. sol. mat. si dos non esset perditā, bene cōputaret in suā portionē. vt in l. C. nimirū si cōputabit cū est perditā sui culpa. Et ista est rō demonstratiua cōtra Bal. & miror de dicto suo. Allegatur etiā quod si culpa filiae perditā est dos: pater non tenetur iterū eā dotare. & hoc est verū tam in eo matrimonio quā in diuerso. vt no. in d. l. si cū dotem. §. j. Sed si sine culpa sua, tūc in eodē matrimonio nō teneretur eā iterum dotare. argu. in l. fideicommissa. §. si quis decē. de leg. iij. Sed in alio matrimonio sic. secundū Bal. Et hoc vltimo casu debet intelligi quod no. Bar. in d. l. si cū dotē. §. j. eo. modo si pater tradidisset filio pro sua legitima, & ipse contumplisset in malos usus, non tenetur iterū sibi legitimā relinquere. secus si sine sui culpa perdidisset. No. secundò & tene menti quod filia etiā sui iuris non potest agere pro dote: nisi sit legitime etatis subaudi sine curatore. Sed contrā nam sicut habet legitimam personam in matrimonio sine curatore, ita & in agendo pro dote. arg. in c. ex parte. de resti. spo. Soluta diuersa est ratio. Aliud est agere super matrimonio, vel eius fœdere & tunc procedit contrarium. Aliud est agere pro dote. Tertiò not. text. in versic. [& cum mater.] quod in dote aduentitia pater nō habet cōionem nec exercitium actionis: sed perinet ad solam filiam & hoc erat de iure veteri. vt no. in l. j. §. quod si in patris. * ff. sol. mat. per gloss. & in l. Caus. eo. tit. Item no. in ver. [& pater,] quod licet in dote profectitia pater habeat exercitium actionis, vt d. §. quod si in

¶ Peculiū castrense, vel quasi. Adde quid sit per doct. in rub. de pec. cleri. & tibi Barb.

8 & q. non contradicat ista no. in l. si cū dote. §. j. solu. mar. † Vltimo
no. q. qñ dos est magna, etiā si sit profectitia, & pater sit presens,
pōt filia agere etiā sine cōsensu patris, quod de iure veteri nō re-
peritur. videtur tñ restringenda ad casum de quo loquitur ista l.
quia periculū erat in mora, secus si esset solutū matrimoniū per
mortē viri. Cetera vide hic per Bald. qui mouet certas quæstio-
9 nes circa materiam. l. si constante. ff. solu. mar. † No. etiā quod
actio de dote potest cedi per mulierem constante matrimonio,
& sic est nata, licet exerceri non posset regulariter. quod dic vt
plenē no. in d. l. si constante. §. j.

LEX

VI.

EA demum. Illa tantum bona tenentur emancipatus conferre quæ habebat tēpo-
re mortis patris: deducto tamen ære alieno, nō illa quæ
desierat habere, vel quæ post mortem acquisiuit. h. d.
tex. cū gl. & loquitur de materia edicti prætoris. quod prima in-
duxit materiam collationis. de quo in titu. de colla. bo. ff. Et ratio
primi dicti. quare deducitur æs alienū est: quia bona non dicun-
tur nisi ære alieno deducto. l. princeps bona. de verb. sign. & in l.
subsignatū. §. bona. eo. ti. & edictū mandat conferri omnia bona.
& hoc vult gl. si. Secundum dictū debet limitari: nisi deliisset ha-
bere dolo. quia tūc cōferret perinde ac si haberet. ff. eo. l. j. §. con-
fert. & ita intelligit. j. glo. Tertium dictū etiam limitatur, nisi post
mortē acquireret ex causa præcedente morte, quæ retrahere-
tur puta ex contractu cōditionali. l. ij. §. id quoq. ff. eo. Et cū ter-
tio dicto concordat. l. nec emancipati. j. eo.

LEX

VII.

Liam testamento. *Filia quæ succedit ex testamento dotem nõ confert: nisi specialiter pater dixerit. h. d. hoc corrigitur per auth. ex testamēto. s. eo. In gl. ibi: [dic ergo quod ibi filia instituta expugnauit testamentum &c.] & sic non successit ex voluntate. sed ista lex loquitur quando succedit ex voluntate. Item ibi augetur sua portio ex impugnacione testamenti. vt dixi. s. eodem. l. j. sed si non expugnasset per contrabatu. sed adiuisset, vel secundũ tab. petijisset non fuisset aucta portio sua. l. si ex duobus de contrata. sic ergo confert præterito. Sed an præteritis sibi. dic vt in l. si filius. ff. e.*

3. *Collatio fit officio iudi quando ille cui fienda est non possidet id quod est conferendum nec etiam partem hereditatis illi contingentem.*

LEX

VIII.

1 **I** soror tua. † Si collatio fuit commissa per erro-
rem, vel deceptionē, debet integra-
2 ri officio iudicis. h. d. † No. quod collatio sit officio iudi-
cis. & hoc quando illi cui fienda est non possidet id, qd
est conferendū: sed ille, qui cōferre debet, nec etiā possidet partē
hæreditatis illi contingentē. vt erat hic. quia diuisio erat facta in-
ter istos masculos & sororem. sed si masculi possiderent totā hæ-
reditatem, & soror peteret partem, tunc subueniretur masculis
ope excep. quia denegaretur sorori actio. j. eo. l. posthumus. in fin.
cum l. seq. & hoc vult gl. ij. in effectu. &c.

LEX

IX.

Semancipati. Aduerte, quia ista l. si emanci-
pati, quæ deberet esse hic, le-
sta fuit in fine huius tituli propter difficilem mate-
riam eius.

LEX

X.

A Patre Filia quæ non petit à fratribus partē hereditatis, sed legatū vel fideicommissum factū in testamento vel codicillis, non tenetur dotē conferre. h. d. Secus si partē peteret hereditatis, & etiā prælegatū: quia tūc bene cōfert dotem: sed prælegatū non. vt j. eod. l. filiam. quam iunge cū ista sic ergo non tenetur conferre nisi quæ venit ad vniuersalem successionem: vt in gl.

LEX

XI.

LEX XI.
Posthumus præterito. Emancipatus cōfert non solum
iam nato, sed etiam posthumus postquam natus fuerit,

8c non conferenti denegantur actiones. hoc dicit. Ratio dubitandi erat, quia emancipatus confert filio in potestate, sed posthumus qui nascitur post mortem patris nunquam fuit in potestate, sed certe fingitur fuisse, quia habetur pro nato in his quae concernunt eius utilitatem. Qui in utero. ff. de statu homi.

§. 2. Sicut emptor qui petijt rem si non offert pretium, potest repelli ab agendo, ita
petit partem hereditatis: si collationem non offert.

Licet oblatio non fuerit facta in libello, quod tamen possit fieri post.

Peculium castrense uel quasi non conferitur nec dividitur, sed est proprium
qui habet.

LEX

XII

Licet. [†] Qui tenetur conferre, si petat p^oss^o hereditatis, debet collationē offerre. alia^s à petitione remouetur. Et peculiu^m profectitiu^m etiam aduentitium hoc iure non conferitur, sed diuiditur, quia est commune sicut cætera bona hereditaria. Collatioⁿ vero de bonis p^oprijs conferentis. h. d. No. ergo ex prima parte q^o sicut emptor qui petijt rē si non offert pretium potest repellⁱ agendo. l. Iulianus. §. offerri. ff. de ac. em. ita qui petit partem hereditatis si collationem non offert. Et sic potest opponi contra bellū q^o non procedat, & q^o aduersarius non teneatur ei respondere. Item q^o licet oblatio non fuerit facta in libello, potest fieri post: & sic sustentabitur libellus, & exceptio repellitur. l. l^o ex ij. parte q^o peculium castrense vel quasi, non conferitur, diuiditur: sed est proprium illius filij qui habet aduentitium vel profectitiu^m non conferitur, sed diuiditur iure isto, quia erat in dominio patris. l. certū. s. fa. erci. hodie aduentitium nec conferuntur. vt j. eo. l. si. Profectitia vero eo casu quo sunt in dominio filij, dos & donatio propter nupt. conferuntur & diuiduntur hic est conclusio quasi totius materiae.

2. *¶* Donatio facta per patrem filio propter merita ipsius filij, quod hodie uideri
non conseruitur & qualia debeant esse merita.
Si non fiat propter merita, an tunc conseruetur.

3 Si non apparet in donaverit, vel in peculium concesserit: ut quia simpliciter debet
transfuit, quod in dubio non praesumitur donasse, sed in peculium concessisse,
duobus concurrentibus, ut hic.

4 Quid si pater tradidit filio libros ad studendum, qui postea venit ad domum suam tribus, an debeat eos habere precipuos tanquam sibi donatos.

LEX

XIII.

Idonatione. † Quæ sita post mortem patris conferuntur: & datum in potestate filii. l. si filius. d. 1. secundum glossam. & doct. Primum dictum non habet dubium & cum eo concordat. l. nec emancipati. j. eo. Secundum dictum est dubium, quia textus dicit quod iste fundus fuit donatus filio & sic videtur batur quod deberet esse præcipuus, & non deberet cõferris quia simplex donatio facta filio in potestate non confertur: nisi in certis casibus. ut dixi. s. eo. auth. ex testamento. Et est casus de diversis contrarius huic l. s. fa. erci. l. filia. propter hoc gl. dicit hanc legem ligi debere quod fuit donatus, id est traditus in peculiu predicti puta ad usum filia, tñ dominium remansit penes patrem, secus si fuisset donatus eo animo ut in filium transferatur dominium quod casu iure isto non transferebatur incontinenti, quia dona non valebat etiam si facta fuisset propter merita filia: sed veniebant firmanda per mortem: & tunc si pater potuit reuocare, & non reuocauit, videtur in filiam conferre supremum iudicium. & sic hoc quod habeat, & est vltima & suprema sua voluntas. & sic habet vim relicti, merito non confertur. ut s. eo. l. filiam. & a patre d. xi in authen. ex testamento. † hodie verò si fuisset facta propter merita ipsius filij, statim valeret, quia videtur facta ut extraneis & sic reputarentur aduentitia, & hodie acquiruntur filio quæque proprietatem nec posset reuocari, & ideo non confertur. In hoc tamen est differentia, an fiat propter merita vel non, quia propter casu nec per filium in potestate, nec per emancipatum cõferuntur in secundo verò bene confertur, sed per filium in potestate non nisi in certis casibus, ut dixi in authen. ex testamento. dicitur Bald. quod in primo casu merita debent esse condigna: non potius gloria, & quæ mereantur tale præmium, & non debent esse potius familiaria: ad quæ filius tenetur patri. sed talia ad quæ non tenetur & quod pater non fuisset donaturus aliter quod tamen in dubio non præsumitur: sed quod potius propter filiationem arguitur. & non falsus. s. an etiam in patrem. ff. quod filio tutore auctori. & in Auctori.

Aurelius. §. Titius testamento. ff. de libe. lega. quod dic vt per eū hic. & in aut. ex testamento. vbi etiam dicit q̄ sufficit ista merita probari. posito q̄ pater in donatione de ipsis non fecit mentionem. & si non probentur nō sufficit mentionem fecisse. quia potius standum est veritati quā assertioni. ar. in l. si forte. ff. de ca. pe. allegata hic per glo. † Quid autem si non apparet an donauerit. vel in peculium cōcesserit. vt quia simpliciter dedit. vel transiit. lit. dicit Bar. q̄ in dubio non præsūmitur donasse. sed in peculium concessisse per l. si. ff. de pecu. leg. & per l. q̄ seruus. de acq. rer. do. nisi duobus cōcurrentibus. q̄ emerit illam rem nomine filij. & eam postea sibi tradiderit. l. ij. §. si quis alteri vel sibi. † Quid autem de patre qui tradidit filio libros ad studendum. qui postea venit ad diuisionem cū fratribus. & vult habere eos præcipuos. tanquam sibi donatos. fratres autem volunt q̄ conferantur. vel q̄ eos sibi computet in suam portionem. Nam si filius probat q̄ filios libros emerit pater nomine eius. si tunc alium filium studere non habebat. debet habere præcipuos. secus si non apparat q̄ emerit puta q̄ habebat in domo aliunde. vel fuerant aliter filij. vel ipsius patris. nam tunc non videtur eos donasse sed ad vsum concessisse. Et primo casu potuit hæc donatio reuocari. quia non valuit à prin. nisi filius viuente patre fuisset doctus. & sic habetur pro milite legalis militie. & potest habere quia si castren. pecu. vnde pater permittendo apud eundem remanere. videtur donare in pecu. castren. & statim efficitur irretractabile. quia habetur pro patrefa. de quibus omnibus vide per Bar. in l. §. sed nec castrense. ff. e. & in d. l. filia. §. fa. er. vbi omnino vide.

LEX

XIII.

Smaritus tuus. † Ius conferendi transmittitur ad hæredes per illum cui fieri debet collatio. hoc dicit. & hic non sunt alia.

1. Quod sunt species successionis ab intestato. & nunc. s.
2. Materia collationis fuit inuenta pro æquitate seruanda inter liberos.
3. Donatio propter nuptias an ita conferatur sicut dos.
4. Quid si dos sit data a matre. uel alio ascendente per lineam maternam quod etiam illa cōferatur fratribus uel sororibus cum agitur de successione ipsius dantis. & non aliter. & nunc. s.
5. Quid in his aduentitijs.
6. Dos & donatio propter nuptias inter emancipatos uel emancipatas conferuntur. & uide nunc. §. 3. & 11.
7. Collatio fit tempore diuisionis hereditatis. & debent tunc poni omnia in communem.
8. Contrata. de directo non deducit rem ad causam intestati: sed per indirectum si propter eius timorem institutus repudiet.
9. Institutus adeat post contratab. intentatam. an valeat alio.
10. Testamentum quo emancipatus est præteritus. quod non teneat de æquitate prætoria: & nolumus si erat in potestate.
11. Peculium profectitium non conferitur. sed diuiditur.
12. Conferuntur propria. non communia.
13. Si donatio facta fuit filio antequam emanciparetur: & postea emancipetur. an conferatur. & quid si tempore emancipationis. & nunc. 10.
14. Filius an mereatur premiari de emancipatione. an uero pater.
15. Expugnato testamento per querelam. an habeat locum collatio.
16. Inter emancipatum & suum quæ conferantur hodie.

LEX

XV.

Tliberis. † Dos & donatio propter nuptias inter quoscunq̄ liberos primi vel secundi gradus. aut inferioris. masculos vel foeminas in potestate defunctæ personæ tempore mortis. vel sui iuris. conferuntur quando ab intestato succeditur. donatio autem facta filio emancipato ab ipso emancipato tempore emancipationis vel post conferuntur eo modo & forma quibus per iura vetera conferebantur cætera bona emancipati non aliter. hoc dicit. ista notabilis. l. quæ fuit prima. l. noua inducens nouitates in hac materia. Et fuit Leonis de qua facit mentionē Iustinianus in l. quoniam nouella. §. de inoffi. testa. statuens q̄ sicut dos & donatio propter nuptias conferuntur inter quoscunq̄ liberos per istam legē. ita & in legitima cōputentur & fuit necessaria illa prouisio aliās non sequeretur. conferuntur ergo. & in legitima computantur. vt patet in l. illud. ver. hæc autem regula. j. eo. vbi dicit q̄ ista cōsequentiā non est bona. nisi iure caueatur expressē. de quo patet exemplum in illa. l. quoniam. & etiam patet. quia donatio facta emancipato tempore emancipationis conferuntur eo modo quo alia bona conferebantur & sic alijs fratribus constitutis in potestate. vt in l. huius. l. & ff. de colla. bo. per totum. & tamen in legitima non computatur nisi à donante fuerit expressē dictum. l.

si quando. §. de inoffi. testa. sed non erat necesse dicere q̄ cōferatur. vt in l. huius. l. Et diuide hanc legē in tres partes: quia primò ponitur procemium & causa. l. condenda. scilicet æqualitas inter liberos cōseruanda. vbi ibi: [vt in diuidendis.] Secundò ponitur statutum ex quo colliguntur plura species l. & noua. quæ per hanc legem inducuntur in dote & donatione propter nuptias. quæ olim nō erat de iure veteri. vbi ad ver. [emancipatus.] & quæ sint noua glo. magna tangit post medium: sed non perfecte. vt ibi dicam in quibusdam glo. malè loquitur. Tertiò & vlti. in versi. [emancipatus.] cōseruat iura in suo statu quantum ad donationem simplicem factam filio emancipato tempore emancipationis. vel post. vt eo casu quo emancipatus per iura vetera conferebat etiam aduentitia per ipsum acquisita post emancipationem fratribus in potestate constitutis. per rationem quam dixi super rub. similiter & multo magis debeat conferre donationem factam à patre. vel auo materno tempore emancipationis. vel post. quia illa dicitur profectitia. l. profectitia. §. si. ff. de iure do. Et si aduentitia suo labore quæ sita tenetur conferre. multo magis profectitia proueniētia de bonis illius de cuius hereditate agitur. licet talis donatio statim valeat. & sit irreuocabilis. & istud non est nouum. imò ex ratione legum veterum colligitur. vt tenet hic dum dicit: [pro tenore præcedentium legum.] Illud tamē quod dixi de aduentitijs corrigitur per l. si. j. eo. quæ fuit Iustinianus. quia illa nec per filium in potestate. nec per emancipatum conferuntur: sicut nec castrensia vel quæ si olim conferebantur: vt in l. j. §. sed nec castrense. ff. de colla. bo. Sed illud quod hic dicitur de donatione profectitia non corrigitur. vnde etiam hodie locum haberet quod hic dicitur in l. in donatione emancipato facta: sed in facta filio in potestate. dic vt j. eo. l. illud. §. si. Rationem diuersitatis dixi in auth. ex testamento.

† Nota ergo ex prima parte huius legis tres species successionis ab intestato. Prima. quando nullum factum est testamētum. Secunda quando est factum. sed rescissum per contratab. & sic patet q̄ contratab. datur ad rescindendum. quod declaratur: vt dixi in l. posthumus. de bo. pos. contratab. §. quia est verum quando testamētum est validum de iure ciuili: quia fuit præteritus emancipatus. & cum causa: & tunc rescindit quatenus valet de iure ciuili. sed si etiam nullum: vt quia etiam præteritus filius in potestate. vel emancipatus. & sine causa. tunc non daretur ad rescindendum. quia quod nullum est amplius rescindi non potest. l. nam & sub conditione. §. post defectum. ff. de iniust. testa. sed daretur ad declarandum ipsum nullum de iure ciuili. quod etiam colligitur hic ex glo. j. dum dicit: [teneret de iure ciuili. licet nō æquitate prætoria.] Tertia species est quādo testamētum fuisset rescissum per querelam. Est autem longa differentia inter rescissio nem quæ fit per querelam. & illam quæ per contratab. quia que rela non datur nisi testamētum sit validum & sit adita hereditas. l. Papinianus. §. si cōditioni. ff. de inoffi. testa. & l. filium. §. sed cum exheredatio. de contratab. Sed contratab. datur etiam ante aditam hereditatem: & etiam si testamētum erat nullum de iure ciuili. ratione tamen præteritionis duntaxat. l. illud in princ. ff. de contratab. Item per querelam potest fieri rescissio pro parte: quia non prouenit ex defectu solennitatis: sed ex defectu officij pietatis. vnde si est vnus filius institutus. alter exheredatus. rescinditur testamētum pro dimidia. nec in plus datur querela. l. circa. ff. de inoffi. testa. sed contratab. rescindit in totum: quia cōcernit defectum solennitatis cum proueniat ratione præteritionis & inter cetera quæ ad solennitatem requiruntur requiritur q̄ filij nō prætereantur: sed q̄ instituantur. vel exheredentur. l. inter cetera. ff. de lib. & post. Constat autem q̄ solennitas. & eius effectus totum testamētum cōcernit. & ideo si vnus filius est institutus. alter emancipatus præteritus. non solum præterito datur contratab. pro sua portione: sed etiam instituto beneficio præteriti. l. si post mortem. §. si. de contratab. & sic in totum rescinditur. Item datur contra testamētum. vt d. l. illud. Et de viribus eius disputatur. vt ibi pater. & hoc in illa quæ datur descendentibus: sed in illa quæ datur ascendentibus. vt patri. vel patrono: nō agitur de

E c

¶ Filio libros ad studendum. Adde Bar. in l. si donationes in §. pater. ff. de do. Bal. in l. j. ff. sol. mat. & in tra. de duob. fra. & in cōst. xxj. inci. quinq̄ queruntur. in ij. vo. Rap. Cu. consi. cccx. xvj. inci. quidam filio studeti empti fuerit libri Pau. de Ca. consi. clxxxij. inci. videtur dicendū qd̄ dicti libri. Alex. de Imo. consi. cxlij. inci. circa primam dubitationem in pen. col. & est consi. duplicatum. cū. in ij. volu.

a **C** Propriū patrimonii filie. Adde Bal. consil. lxx. inc. Factū tale est. nardus in ij. volu. & Barba. consil. lxx. incip. Illud deducam. in vi. colum. in iij. volumi.

b **C** Donatio facta filio emancipato. Adde Bar. consil. incip. Punctus talis est.

quatuor noua quæ inducuntur per hanc. l. duo ad ti. de colla. do. quia ille titulus loquebatur solū de dote, quæ datur pro filia, vel nepote: nō de donatiōe propter nuptias, quæ datur pro filio matris, quia nō erat cognita iure illo: sed incipit esse cognita iure. C. vt s. de do. ante nup. per totū. Ista autē. l. addit ad illum titū. vt etiam illa donatio cōferatur sicut enim dos quæ datur pro filia exibat de patrimonio dantis. l. si. de col. bo. ita & hæc donatio. Et si-

a cut dos efficiebatur propriū patrimonii filie, & erat filia capax etiam iure veteri, & ante iustitiam. Pomponius philadelphus. ff. fami. erc. ita & donatio propter nuptias est propriū patrimonium filii. Et sicut dos sol. ma. reuertebatur ad patrem donat-

4 tem, si vivebat, ita & donatio propter nuptias. Aliud nouū inducitur ad illum titū. quia loquebatur solū de dote data à patre, vel alio ascendente per lineam paternam. Ista l. addit vt sit idē in data à matre, vel alio ascendente per lineam maternam: quæ dicit ad uentitia. vt etiam illa conferat fratribus, vel sororibus cū agitur de

5 successione ipsius dantis: non aliter. Ex hoc colligitur tertium quod addit ad l. filie dote. s. eod. nā illa l. vult qd etiam cū tractatur de successione patris, filia quæ dote habuerit à matre, vel à quolibet extraneo, quæ dicebatur aduentitia, deberet cōferri fratribus qd per istam legē colligit vt nō conferat. nisi cū agitur de hæreditate illius qui eam dedit. Alia verò aduentitia nullo modo cōferunt per l. si. j. eo. Quartū est: quia iure veteri emancipatus vel emancipata nihil cōferebat alteri emancipato, vel emancipatæ, etiam dote datam ab emancipante secundū verū intellectum. vt s. eo. l. si emancipati. ff. de colla. do. l. j. s. si. Sed per hanc l. dos. & donatio propter nuptias inter emancipatos vel emancipatas cō-

6 fertur. glo. ponit alia noua: sed nō bene. vt dicam super ea. No. etiam qd collatio sit tempore diuisionis hæreditatis. Debent enim tunc poni omnia in cōi & cōfundi. In glo. j. ibi. ff. de contrab. l. illud. dic istud non dicit ista l. qd quādo cōtratab. dat ante aditā hæreditatē reducat rem ad causam intestati: sed bene dicit qd post test. intetari ante aditam hæreditatē. dic ergo qd melius probatur in eo qd dicit in l. filium. eo. titū circa prin. vbi habetur qd institutus videns posse intetari cōtratab. & sibi debere auferre hæreditatem, de facili repudiabit per quā repudiationem res deducitur ad causam intestati: & ista fuit intentio glo. cōtratab. ergo de directo deducit rem ad causam intestati: sed per indirectū & occasionaliter: quia repudiatio hæreditatis quæ sit ob timorem contratab. intentandis, est illa quæ reducit rē ad causam intestati. Sed pone qd post contratab. intentatū institutus nō repudiat: sed adit an valeat aditio. Bal. hic in fi. videtur sentire qd non valeat aditio: quia non posset fieri nisi propter nudum nomen hæreditarium, cum sciat omne cōmodū sibi auferendū, hoc nō placet: quia secundū hoc etiam ille qui scit querelam posse intetari, non posset adire eadem ratione præterea licet intetauerit, fortē non obtinebit. Præterea illa l. filium innuit contrariū. dum dicit facili reputat. & sic innuit qd si non est facilis ad repudiandū, potest adire ad id quod facit l. as qui in potestate. s. sed si vnus. ff. de leg. præstan. & l. virilis. s. si adierit. debet ergo ista gloss. intelligi quando institutus per contratab. intentatam repudiat: non aliter. In glo. j. ibi: saluā teneret iure ciuili. Intellige istam gl. qd fuit præteritus emancipatus, & cū causa. Nā tunc tenet de iure ciuili. & pōt adiri hæreditas statim mortuo testatore: licet non possit peti secundū tab. quousq; speratur dari contratab. Cum ergo per aditiōnem sit effectus hæres de iure ciuili, expirauit causa intestati: quia ille non pōt desinere esse hæres propter contratab. postea intentatam: quæ est de iure prætorio. ergo qui succedit per contratab. postea intentatā non dicitur succedere ab intestato de iure ciuili sed de iure prætorio sic. & sic loquitur. l. filia. s. eod. Sed si esset præteritus filius in potestate, nō valeret de iure ciuili: nec posset adiri hæreditas. vnde & tūc reducerent res ad causam intestati

viribus testamēti: sed de iure ipsius patris, vel patroni rescinditur in totum: sed pro legitima tantū, sicut querela. & nō datur nisi post aditā hæreditatē. d. l. illud. & l. qd si patrono. de bo. pos. & l. Pātonius. si quis à patre. ma. Sunt & alie species successione ab intestato: quas vide insti. de suc. ab intest. in prin. No. etiam ex prima parte qd materia collationis fuit inuenta pro æquitate seruanda inter liberos. Ex secūda parte nō tria vel

per contratab. Idem si emancipatus sine causa hodie: vt nō in Athen. de here. & fal. s. exheredatos. per gl. si. l. si filius. ff. de mino. Et no. gl. dum dicit: licet non æquitate prætoriam. qd testamētū in quo emancipatus est præteritus nō tenet de æquitate prætoriam multominus si fuerit præteritus filius in præte cuius in contrarium dixit gl. & malē in l. posthumus. s. de cōtratab. dicem qd licet sit nullū de iure, ciuili, tenet nō tū de æquitate prætoriam quæ gl. sibi reprobat. In fi. gl. ibi: dic quod aliud iure veteri. dicit Cy. qd ista gl. somnauit. quia l. pater filii loquitur qd testamētū rescissum p querelā pro parte, quo casu institutus q remaneret res p altera parte ex testamento, quia erat filius, nō tenet cōferre filio exheredato: quia iure illo nō habebat locum collatio quæ ille qui tenebatur cōferre succedebat ex test. vt s. eo. l. j. licet lo die sit correctū per auth. ex testamento. vnde per illā auth. bene est correctā illa l. si pater filii. nō ista l. qd tpe huius. nō erat hæc collatio nisi quādo succedebat ab intestato. vt circa prin. l. ius. l. habetur. vnde qd postea dicitur de querela debet intelligi qd totū testamētū fuit rescissum p querelā, quia erat institutus extraneus & filij exheredati, q intetauerūt querelā, & tūc hæreditatē abstulerūt instituto. vñ cōferūt inter se: quia succedunt ab intest. Pro declaratione gl. ma. si. formo duo cōtraria. vñ est intra finē huius. l. Aliud cōtra. ij. partē in quā vult qd dos & donatio. ppter nup. data etiā filio vel filie etiā emancipatis cōferatur fratribus & sororibus similiter & emancipatis. Primū cōtrarium est de. l. illud s. si. in fi. j. eo. vbi habetur qd simplex donatio facta filio nō cōfert fratri nisi in duobus casibus. l. qd fuit expressū dicitū à donante. & qd resultat in æqualitas si nō cōfert, quia frater, vel soror habet dote vel donationē ppter nup. quam cōfert filio. Iste autē tex. in fi. indistincte dicit donationē factā filio emancipato cōferri. & sic extra istos casus. Gl. sol. sex modis. Primo. Secundo quod dā hic nō loquit in donatis. sed in cōcessis in periti profectitū. Nā nulla sit mentio de donatione, sed dicit cōcessit quod acquisiuerūt, & posito qd diceret de donatione, nō est absurdum ita exponere pro effugiendo cōtrariū. vt patet. l. si donatione. in fi. in verbo donata est iuncta gl. istam solu gl. hic reprehendit, quia in emancipato nō cadit peculius profectitum. l. si. s. de inof. test. Et vltra gl. est alia ratio, quia peculius profectitum non cōfertur. sed diuiditur, quia est cōmune, non sit hæreditarium, non proprium illius cui cōceditur. vt in l. si. fa. erc. & hoc dicit collaturis. cōstat aut qd conferuntur proprio nō cōmunia. ideo alij soluunt secundo loco. vt iste tex. intelligi secundū l. contrariam. qd fuit expressū dicitū à donante qd cōtratur. Et dicunt quod hoc voluit tex. iste dum dicit: pro tempore præcedentiū legū. j. vt sic referatur ad illā. l. & secundū illā l. intelligatur. gl. reprobatur. quia illa non est præcedens sed sequenti in ordine cōpilationis, quā in tpe l. condita. quia illa fuit l. si nāni. ista verò Leonis qui fuit dudū ante, propter hoc volentes sustinere dicūt qd etiā l. præcedentes istā dicebant illud idem qd dicit l. contraria, sed non placet gl. quia istas l. non habemus. Et l. quas illi allegant. ff. de inof. test. l. si non mortis. & l. si quando. C. de inof. test. loquuntur qd fuit dicitū qd cōputaret in legumini nō aut qd cōferatur. vñ soluunt tertio qd ista l. loquitur in donatione simpliciter facta emancipato, vt illi indistincte cōferantur lex contraria facta in filio in præte. & ista est vera, & quæ sit ratio diuersitatis dixi in auth. ex test. s. eo. Et hæc tenuit Dy. disputando hæc. qd. Sed extra gl. opponit cōtra istā de eadē l. illud. s. d. qui loquitur non solū in donatione facta à patre filio in potestate. Et tū vult qd neutro mō cōferatur nisi sit dicitū, vel resultat in æqualitas. ergo dicta differētia nō videt bona. Nā si uerū donatā cōtra filio emancipato statim valet, & nō pōt reuocari, & sic si assumit vim relicti per mortē donantis, ita & donatā. facta à matre ergo deberet illa cōferri, sicut facta filio emancipato, licet secus facta in filio in præte, quæ non valet, sed morte cōfirmatur. Sed Bar. in l. assumit vim relicti. Istud est difficile contrarium. Sed Bar. in l. j. s. sed nec castrēse. ff. de colla. bo. soluit hoc modo qd olim quando agebat de successione matris non erat locus collationis cōtra dotis, vel donationis propter nup. sed solū qd de successione patris. & ita intelligitur tit. de colla. do. per istam auth. l. si. dicitur ductum de nouo qd conferatur dos & donatio propter nup. datæ matre, vel ab alio ascendente per lineam maternam, de eadem successione agitur. Et si nō fuisset facta illud. donatio simplex facta à matre nullo modo conferretur. Sed per istam l. in modum de reuoc.

per contratab. Idem si emancipatus sine causa hodie: vt nō in Athen. de here. & fal. s. exheredatos. per gl. si. l. si filius. ff. de mino. Et no. gl. dum dicit: licet non æquitate prætoriam. qd testamētū in quo emancipatus est præteritus nō tenet de æquitate prætoriam multominus si fuerit præteritus filius in præte cuius in contrarium dixit gl. & malē in l. posthumus. s. de cōtratab. dicem qd licet sit nullū de iure, ciuili, tenet nō tū de æquitate prætoriam quæ gl. sibi reprobat. In fi. gl. ibi: dic quod aliud iure veteri. dicit Cy. qd ista gl. somnauit. quia l. pater filii loquitur qd testamētū rescissum p querelā pro parte, quo casu institutus q remaneret res p altera parte ex testamento, quia erat filius, nō tenet cōferre filio exheredato: quia iure illo nō habebat locum collatio quæ ille qui tenebatur cōferre succedebat ex test. vt s. eo. l. j. licet lo die sit correctū per auth. ex testamento. vnde per illā auth. bene est correctā illa l. si pater filii. nō ista l. qd tpe huius. nō erat hæc collatio nisi quādo succedebat ab intestato. vt circa prin. l. ius. l. habetur. vnde qd postea dicitur de querela debet intelligi qd totū testamētū fuit rescissum p querelā, quia erat institutus extraneus & filij exheredati, q intetauerūt querelā, & tūc hæreditatē abstulerūt instituto. vñ cōferūt inter se: quia succedunt ab intest. Pro declaratione gl. ma. si. formo duo cōtraria. vñ est intra finē huius. l. Aliud cōtra. ij. partē in quā vult qd dos & donatio. ppter nup. data etiā filio vel filie etiā emancipatis cōferatur fratribus & sororibus similiter & emancipatis. Primū cōtrarium est de. l. illud s. si. in fi. j. eo. vbi habetur qd simplex donatio facta filio nō cōfert fratri nisi in duobus casibus. l. qd fuit expressū dicitū à donante. & qd resultat in æqualitas si nō cōfert, quia frater, vel soror habet dote vel donationē ppter nup. quam cōfert filio. Iste autē tex. in fi. indistincte dicit donationē factā filio emancipato cōferri. & sic extra istos casus. Gl. sol. sex modis. Primo. Secundo quod dā hic nō loquit in donatis. sed in cōcessis in periti profectitū. Nā nulla sit mentio de donatione, sed dicit cōcessit quod acquisiuerūt, & posito qd diceret de donatione, nō est absurdum ita exponere pro effugiendo cōtrariū. vt patet. l. si donatione. in fi. in verbo donata est iuncta gl. istam solu gl. hic reprehendit, quia in emancipato nō cadit peculius profectitum. l. si. s. de inof. test. Et vltra gl. est alia ratio, quia peculius profectitum non cōfertur. sed diuiditur, quia est cōmune, non sit hæreditarium, non proprium illius cui cōceditur. vt in l. si. fa. erc. & hoc dicit collaturis. cōstat aut qd conferuntur proprio nō cōmunia. ideo alij soluunt secundo loco. vt iste tex. intelligi secundū l. contrariam. qd fuit expressū dicitū à donante qd cōtratur. Et dicunt quod hoc voluit tex. iste dum dicit: pro tempore præcedentiū legū. j. vt sic referatur ad illā. l. & secundū illā l. intelligatur. gl. reprobatur. quia illa non est præcedens sed sequenti in ordine cōpilationis, quā in tpe l. condita. quia illa fuit l. si nāni. ista verò Leonis qui fuit dudū ante, propter hoc volentes sustinere dicūt qd etiā l. præcedentes istā dicebant illud idem qd dicit l. contraria, sed non placet gl. quia istas l. non habemus. Et l. quas illi allegant. ff. de inof. test. l. si non mortis. & l. si quando. C. de inof. test. loquuntur qd fuit dicitū qd cōputaret in legumini nō aut qd cōferatur. vñ soluunt tertio qd ista l. loquitur in donatione simpliciter facta emancipato, vt illi indistincte cōferantur lex contraria facta in filio in præte. & ista est vera, & quæ sit ratio diuersitatis dixi in auth. ex test. s. eo. Et hæc tenuit Dy. disputando hæc. qd. Sed extra gl. opponit cōtra istā de eadē l. illud. s. d. qui loquitur non solū in donatione facta à patre filio in potestate. Et tū vult qd neutro mō cōferatur nisi sit dicitū, vel resultat in æqualitas. ergo dicta differētia nō videt bona. Nā si uerū donatā cōtra filio emancipato statim valet, & nō pōt reuocari, & sic si assumit vim relicti per mortē donantis, ita & donatā. facta à matre ergo deberet illa cōferri, sicut facta filio emancipato, licet secus facta in filio in præte, quæ non valet, sed morte cōfirmatur. Sed Bar. in l. assumit vim relicti. Istud est difficile contrarium. Sed Bar. in l. j. s. sed nec castrēse. ff. de colla. bo. soluit hoc modo qd olim quando agebat de successione matris non erat locus collationis cōtra dotis, vel donationis propter nup. sed solū qd de successione patris. & ita intelligitur tit. de colla. do. per istam auth. l. si. dicitur ductum de nouo qd conferatur dos & donatio propter nup. datæ matre, vel ab alio ascendente per lineam maternam, de eadem successione agitur. Et si nō fuisset facta illud. donatio simplex facta à matre nullo modo conferretur. Sed per istam l. in modum de reuoc.

denovo q̄ cōferat in duobus casibus. Sed qñ agi de successio-
ne paterna, iura oīa vetera volebāt q̄ emancipatus cōferret oīa
quādo succedebat cū suo: vnde ista l. nō statuit de nouo, sed cō-
cordat iura vetera, vt nō solū acq̄sita per eū aliūde, sed etiā dona-
ta à patre multo magis cōferat. Nec potest alia solutio melior da-
ri, licet possit opponi Iustiniāno, q̄a in donatione facta à matre
non disposuit illud idē q̄ iura vetera disponebant in facta filio
emancipato cū eadem rō sit in vna quā in altera, imō disposuit
idē q̄ in facta filio in p̄tate cū tñ sit diuersa ratio. Sed Imperator
nō pōt reprehēdi, sic enim sibi visum fuit. Sed tūc p̄supposita
ista tertia solutione, quā est vera: quāritur quid vult dicere, dū
dicit. [pro tenore p̄cedentium. ll.] glo. ista in fi. declarat vt ve-
lit dicere eo modo quo conferebat emancipatus oīa bona sua per
ipsum acq̄sita aliūde post emancipationē, ita & cōferat hāc do-
nati. à patre facta. & sic ita demū si extabat tēpore mortis patris.
vt s. eo. l. ea demū. Et qñ succedebat cū fratre vel sorore in p̄tate.
secus si cū alio emancipato, vt s. eo. l. si emancipati. in prin. Et quā-
do succedebat ab intest. secus si ex testō. vt s. eo. l. j. q̄ tamē hodie
corrigit, vt in aut. ex testō. hāc est intētio glo. & hñ. Et sic est ex
pedita glo. vsq̄ ibi ideoq̄ iuncto fi. eius. † Ibi nō. glo. secundū
illos qui posuerunt tertiam sol. facit vnā illationē in dona. facta
filio emancipato, q̄ si fuit facta antequā emanciparet, licet postea
secuta sit emancipatio, habeat locū. l. illud. §. si. j. eo. vt nō conferat
nisi in duobus casibus si autē tempore emancipationis vel post,
locū habeat quod hic dicitur, vt indistinctē conferatur, secundū
tamē ea quā. s. dixi. glo. nō tenet hāc illationē dicens q̄ has. ll. nō
habemus, & tex. dicit. [pro tenore p̄cedentium. ll.] Breuiter in-
telligi glo. sic q̄ primū dictū non est verū: q̄ licet facta fuerit fi-
lia in p̄tate, si postea emanciparetur, statim cōfirmatur dona. &
est perinde ac si à princip. fuisset emancipatus: & sic adhuc habe-
bit quod hic dicitur in l. illud. §. si pater. ff. de donati. Et expressē
hoc tenet Bar. in d. l. j. §. sed nec castrense. l. ergo illud. §. si. loqui-
tur quādo fuit facta filio in potestate, qui postea nō fuit emanci-
patus, sed per mortē patris factus sui iuris. Et hęc est intētio glo.
licet obscure loquatur. Nico. verō de ma. & Old. dederūt aliam
solu. ad contrariū primo loco formatū dicentes q̄ dona. facta fi-
lio emancipato tēpore emancipationis, vel post, hoc tamē actō à
prin. q̄ deberet fieri, dici nō potest donatio simplex, sed ob cau-
sam. vnde vulgariter dicit fieri in p̄missu emancipationis, nimi-
rum si confert dos, & donatio propter nuptias, quā dicuntur da-
ri ob causam vt in secunda parte huius l. Sed l. illud. §. si. loquitur
in simplici donatione in qua nō est distinguendū inter emancipa-
tū & in p̄tate. vt etiā ibi patet in ea quā facta est à matre. in qua
est eadem rō quā est in facta emancipato, & ideo si fuisset facta
post emancipationē ex intervallo, nō haberet locū quod hic di-
citur, quia diceretur donatio simplex, sed id quod dicit in l. illud.
§. si. Et dicit Nico. se pluries cōsuluissē, & quāplures docē. huius
studij in quo tūc iste florebat, sug. opinioni adhæsisse. † Sed Dy.
Cy. & oēs Moderni reprobant hāc opi. dicentes q̄ licet sit facta
tēpore emancipationis, nō pōt dici donatio ob cām. sed simplex.
Et illud quod vulgariter dicit in p̄missu emancipationis, errore
vulgi vel notariorum inuentū est: quia filius nō merei p̄mari
de emancipatione, sed potius pater, qui facit illū sui iuris, & habi-
lem ad acquirendū sibi. Rapha. verō sustinet dictū Nic. hoc mo-
do, qñ filius recusaret emancipari, nā inuitus nō potest emancipari
nisi in casibus. vt nō. in l. nonnunquā. ff. de adopti. & in aut. qui.
mo. na. effi. sui. §. qualiter. Si ergo pater vt consentiat, sibi donat,
pōt dici in p̄missu emancipationis. i. consensus eius adhibiti, &
sic erit donatio ob causam do vt cōsentias. aliās habebit locū di-
ctū doc. Certē primū non placet, quia datio ob cām in p̄senti
materia dicit. quando quis ob cām quā ipsum arctat ad dandū,
vt est dos & donatio p̄pter nup. ad quas pater pōt cōpelli iudi-
cis officio. l. qui liberos. ff. de ritu nup. merito iura pudent patrī,
qui habuit necesse dare, & sic de suo patrimonio diminueret qd̄
forte nō fecisset si ius ipsum arctasset, imō voluisset omnia bona
esse cōia inter liberos, dando autē filiae dotē facit illam propriam
ipsius filiae. Et si nō fuisset introducta collatio, filia haberet partē
virilē cū fratribus de omnibus bonis: & sic esset melioris cōditio
nūquā masculi. Ideo iura voluerūt q̄ ista dos conferat ac si esset
in patrimonio: sed ad donandū filio emancipato vt cōsentiat emā-
cipationi pater nō arctat si nō vult ergo nō sumus in materia p̄-
pria nostra vt dicatur dona. facta ob cām arctatam. & sic debeat

conferri. quānimō multo minus hoc casu deberet conferri quā si
esset simplex. nā si pater donat filio p̄pter merita per filiū ipsi im-
pensa, licet videat donatio ob cām meritorū, non tamē cōfertur,
quia potius dicitur aduēticia, vt dixi. s. eo. l. si donatione. & in au-
thē. ex testamēto. quia censet potius facta vt extraneo quā vt fi-
lio & sic non sumitur cā eo mō quo sumenda est in ista materia.
Idē debet esse si pater donat filio vt ipse cōsentiat emancipatio-
ni, quia dat p̄pter meritū filij, nō propter hoc q̄ ipse arctet. Ideo
tene indistinctē q̄ talis dona. facta tpe emancipationis, etiā si filius
recusabat emancipari, & p̄pter eam consensit, nō dicit datio ob
causam eo modo quo sumit in hac materia, sed potius simplex,
& ideo locū habet quod hic dicit, vt si succedat cū filio in pote-
state eam cōferat, secus si cū alio emancipato: vt s. eo. l. si emāci-
pati. quā in hoc corrigitur per l. si. j. eo. quā loquit in aduēticijs.
& ista donatio est profectitia, & in profectitijs nihil immutatur.
Et per hāc expedita est prima expositio. Alij verō dicebant q̄
verba posita hic in tex. [pro tenore p̄cedentium legum.] non
determinant verbū: [collaturis.] quod est. j. sed verbū. [emācipa-
tionis.] quod est. s. vt sit sensus q̄ emancipatus tenore p̄cedē-
tium legū. i. secundū solennitatē introductā à legibus veteribus
debeat conferre hanc donationē, merito subiungitur. l. sequens,
quā vult idē esse in his qui emancipantur pro tenore nouarū. ll.
Iustiniāni, scilicet per oblationē precū factā principī, & per res-
criptum imperiale. vt j. de eman. lib. l. iubemus. Sed alius intelle-
ctus communior est, q̄ determinat verbum collaturis quod est
j. & tunc expone. vt s. dixi. & habetur in fi. glo. † Secundū oppo-
de l. si emancipati. suprā, eodem. vbi emancipatus non confert
alteri emancipato. Et iste §. in secunda parte vult quod donatio
& dos etiam data filio vel filiae emancipatæ indistinctē con-
feratur. & sic alteri emancipato, vel emancipatæ, glo. dicit in effe-
ctu q̄ istud introducit de nouo per hanc legē, vt in dote & in
donatione propter nuptias. cū par cā sit omnium liberorū. nō sic
in alijs. Et glo. bene dicit, sed subdit aliqua in quibus bene loqui-
tur, dicit em̄ q̄ olim sui nō cōferebāt suis. hoc est falsum. imō cō-
ferebāt dotē. vt in ti. de col. Itē dicit q̄ sui nō habebāt cōtrata. mī-
ror de hoc dicto glo. imō habebāt. l. is qui. de leg. j. Itē dicit q̄ sui
nō cōferebant emancipatis. Istud poterat p̄cedere de iure. ff. l. j. in
fi. de col. bo. sed per l. filij dotē. in fi. s. eo. sui. i. filia in p̄tate cōfere-
bat fratri emancipato dotē p̄fectitiā: nō aduentitiā. Ideo dixi q̄ il-
lud erat ius quartū & primū qd̄ introduceret nouitatē in hac ma-
teria. Idē dicit glo. q̄ secundū nouū qd̄ hic introducit, est q̄ ex-
pugnato testō per querelā locū habeat collatio. secus olim, vt l.
pater filij. de col. do. hoc est falsum: qd̄ dic vt dixi in fi. j. glo. Nā
idē hodie qd̄ olim, vt distinguat an rumpat in totū, vel p̄ parte.
Et qd̄ dixi hodie intelligi iure. C. sed iure aut. bene pōt dici qd̄
corrigit illa l. pater filij. vt licet succedat ex testō, pro parte cōse-
rā. vt in aut. ex testō. † Tertiū nouū qd̄ additur secundū quosdā,
quia olim cōferebant omnia per emancipatū suo: sed per hanc l.
nō cōferunt nisi data à patre, vel alio de cuius successione agi-
tur. glo. istud reprobata licet hic loquat de datis à patre, nō negat
quā in emancipatis cōferat alia bona per eū acq̄sita: sed per l. si. j.
eo. bene est verū q̄ nō conferunt nisi p̄fectitia. Quā ergo sunt
illa quā introducit ista l. de nouo. dixi s. circa secundam partē. l.

- 1 Collatio an fiat non solum inter filios, sed etiam inter nepotes.
- 2 Si autem, uel autem materna, uel paterna dedit dotem uni ex nepotibus, uel uni ex neptibus, an ipse nepos, uel neptis teneatur illam conferre patris, auiculis, uel materis.
- 3 Quid si autem, uel autem de cuius successione agitur dedit dotem nepoti ex filia, uel filio, an illa dos ueniat conferenda patris, & auiculis, cum uenerit ad successionem autem, uel autem una cum eis.
- 4 Lex loquens de una persona, non extenditur ad alteram: & loquens de uno casu, non extenditur ad alterum in materia exorbitanti à iure communi.
- 5 Statutum quod patris, uel agnatus excludat matrem, utrum etiam excludat cognatos quos mater excluderet, licet ipse patris, uel agnatus non excluderet. Quid si non extat patris, sed amita, quæ est in eodem gradu: an illa excludat matrem.
- 6 Quid si non extat patris, sed frater ex latere patris, qui est agnatus, & in potentiori gradu quam patris, an excludat matrem.
- 7 Quid si in persona exclusa extat patris de functi. & frater ex latere patris tantum, quem mater excludit de iure communi, sed non ipse patris, an attenda dispositione statuti sicut patris excludit matrem: ita excludat fratrem ex latere patris: per regulam si iunco uincem te, ergo uinco te & nunc. 9.
- 8 Statutum quod existente filio masculino filia femina non succedat: tunc si extat masculus & nepotes uel neptes ex filia femina, illæ masculus præfertur: & excludit nepotes ex filia.
- 9 An nepotes ex filia dotem maternam debeant sibi in legitimam computare, sicut debent

nam conferre patris amittis, auunculis, & materteris.

L E X

I X.

Llam. † Nepotes ex filia succedunt aucto materno cum materteris & auunculis in illa portione in qua succederet mater eorum si viueret: hoc excepto: quia de illa diminuit. Secunda pars quae accrescit autem culis & materteris, & ipsi succedunt in alijs duabus partibus. Idem in nepotibus & neptibus ex filio, si agitur ad successionem auctae paternae: ut succedant cum patris & amittis: ut succedat cum diminutione tertiae partis: & debent inuicem conferre dotem & donationem propter nuptias tam datam ipsi auunculo & materterae patris, vel amittae & dictis nepotibus, quam etiam econuerso dicti nepotes eiusdem dotem vel donationem propter nuptias datam matri vel patri eorum. h. d. tota. l. premittit q. seruutu per l. xij. tab. nepotes ex filia non succedebant in aliquo aucto materno, quando extabant filij, vel filiae ipsius auctae: quia dicti filij, vel filiae erant agnati aucto eidemq. patri. Sed dic si nepotes vel neptes erant cognati, & illo iure agnati, preferabatur cognatis. Sed distinctio in descendenti bus per rectam lineam displicuit principibus: ideo modificauerunt ea, ut succederent cum patris & amittis, & auunculis & materteris cum diminutione tertiae partis. ut clarius habetur in l. si defunctus. j. de suis & legiti. & in l. de hære. abintesta. §. Item vetusta. de quibus facit mentionem. l. ista in prin. Et in prin. Et idem erat in nepotibus ex filio quantum ad hereditatem auctae paternae, si succedebant cum patris & amittis, id est fratribus & fororibus patris eorum. q. tamen hodie corrigitur per aut. hic posita, ut succedant si ne aliqua diminutione in tota illa portione, in qua succederet pater vel mater eorum si viueret. Restat dubium, hac collatione si filia vel filius defunctus personae habebat dotem, vel donationem propter nuptias, an teneretur eam conferre dictis nepotibus: & dicebatur q. non: quia hoc nullo iure cauebatur. Iura enim de hac materia loquentia bene dicunt q. filia bene tenetur dotem conferre fratri vel forori suae. Nihil autem dicunt de filiis fratris vel fororis. & ista materia est restringibilis: quia non fuit inuenta per punctum rationis: sed ex quadam aequitate unde non debemus extendere eam ultra personas de quibus iura loquuntur: sed dicti nepotes bene tenentur conferre dotem matri eorum secundum quandam constitutionem Archadij & honorij: quia ipsi imponebant eis hoc onus conferendi: sed nepotes econuerso dicebant quod patri & amittae auunculo & materterae tenebantur eis conferre dotem & donationem propter nuptias quam habebant: sicut tenebantur conferre patri vel matri eorum si viueret, in quorum loco ipsi successerant & eos representabant: sed ipsi nepotes non tenebantur illis conferre dotem vel donationem propter nuptias matris vel patris eorum: eo quia licet illa constitutio Archadij & Honorij quam non habemus, imponeret eis necessitatem conferendi quando succedebant auunculis, id est fratribus suae matris: non tamen aliquid dicebat q. succedebant cum materteris, id est fororibus matris, vel patris, aut amittis, id est fratribus vel fororibus patris. Imperator decidit q. hinc inde fiat collatio tam a patris, amittis auunculis, & materteris de dote & donatione quam habent a patre ipsorum de cuius hereditate agitur dictis nepotibus, quam econuerso dicti neptes eiusdem de dote & donatione facta matri vel patri ipsorum. hoc dicit tota. l. In glo. quae incipit. [imò.] opponitur contra tex. q. isti patris auunculi vel materterae dicebat se non teneri ad conferendum nepotibus ex sorore vel fratre: quia nulla l. hoc cauebatur: licet bene caueretur q. tenerentur conferre forori vel fratri si viueret. Contra imò hac l. hoc cauebatur ut s. eod. l. si maritus. Sol. ibi pater, vel mater nepotum viuebat tempore mortis auctae, de cuius hereditate agitur & sic eis fuerit acquisitum ius conferendi contra fratres vel sorores, q. potuerunt ad suos filios eisdemq. nepotes transmittere. hic autem non viuebant & sic ius conferendi non fuit radicatum in personam matris vel patris: unde non potuit ad eos transmitti. l. qui libertus huius. §. posthumos. ff. de operis libert. ideo fuit necessaria prouisio huius. §. Item adhuc opponitur de l. ut liberis s. eod. quae fuit ante istam. Et vult q. collatio fiat non solum inter filios: sed inter nepotes. Sol. ibi loquitur quando extabant filij, vel q. non filij sed duntaxat nepotes ex vno vel diuersis filiis, aut neptes. Item loquitur de dote seu donatione propter nuptias data ipsi nepti vel nepoti. quando autem extabant filij, id est nepotes, vel neptes ex filia, vel filio per mortuo, qui succedebant vna cum filiis qui erant in

priori gradu. l. illa non loquebatur. nec etiam ad nepotes tenetur conferre dotem datam matri ipsorum: ideo fuit necessaria prouisio huius. l. quia ista materia erat exorbitans a iure communis ut j. dicā. unde non fiebat extensio de casu ad casum. neq. de persona ad personam. ut ex tex. colligitur. nisi per aliam. hoc de dispositione. In glo. quae incipit: [quid dices.] j. quare glo. de diffinitio li qd. Certum est quod nepotes ex filia vel filio tenentur conferre patris, amittis, auunculis, vel materteris dotem & donationem datam matri vel patri ipsorum nepotum ut in hac l. sicut mater vel pater si viueret teneretur illis conferre. Sed qd si auctus vel aucta materna vel paterna dedit dotem vni ex nepotibus, vel vni ex neptibus: an ipse nepos vel neptis teneatur illam conferre patris, amittis, auunculis, vel materteris? Iste casus non deciditur per hanc l. nec videtur eadem ratio: quia licet mater, vel pater eorum teneretur conferre si viueret dotem vel donationem propriam fratribus suis, aut fororibus, non sic dotem vel donationem datam filiae vel filio: quia non esset in bonis ipsius vel illius cui data est. argu. s. eo. l. ea demum. Glo. hoc fatetur. dicens quod bene tenetur conferre inter se: cum ipsi loco vnius habentur: licet sint patres, & ad vnam portionem vocantur in locum patris: vel matris: sed patris auunculis vel materteris conferre non tenentur de re veteri. allegat. l. j. §. si sit. de coniug. cū eman. lib. postea subd. quod iste titulus est hodie correctus quo ad principale dispositum eius: ut etiam ibi no. super rubri. & ideo etiam hic q. veniebat tamen in consequentia corrigitur. Et sic tenet glo. q. hodie dicti nepotes vel neptes propriam dotem vel donationem tenentur conferre patris & amittis. Ista glo. non videtur bene loqui: & primo inquantum allegat. l. j. §. si sit. de coniug. salua sui potestate nihil facit: quia loquitur ille. §. de collatione fienda per nepotes patris prout est questio: sed econuerso de fienda per primum principatum nepotibus ex filio in potestate vel emancipato. Primum ea contra glo. videtur casus. & ibi melius deciditur ista q. d. l. §. si sit. ff. de col. do. hoc modo: & aut erat tantum vnus nepos vel neptis qui succedebat cum patris, auunculis, vel materteris: tunc dotem & donationem suam datam ab aucto vel aucta tenetur conferre ipsi patris, vel auunculis, vel materteris. Aut erant plures nepotes vel neptes: & tunc aut ex diuersis filiis, & similiter conferiebant propriam dotem vel donationem tam inter se quam cum patris, amittis, vel materteris: aut erant ex vno & eodem filio. tunc procedebat quod dicit glo. quod duntaxat inter se conferiebant, non autem cum patris, auunculis, vel materteris: quod dicitur in Bar. ibi limitat. q. sit verum quando non omnes erant eius conditionis: quia quidam eorum habebant dotem & donationem. & quidam non. Et sic primi poterant compelli ad conferendum non secundis. Si autem omnes habebant, & sic omnes poterant compelli, tunc idem q. in casibus precedentibus, ut non conferant nisi solum inter se, sed cum patris, amittis, vel auunculis. l. si nepotes de col. bo. Quae autem sit ratio praedictorum: dicitur ut ibi quae d. §. habet plura responsa ita breuia & subtilia q. non possunt magis abbreviari vel subtilizari. de hoc etiam agitur per Bar. in l. emācipati. s. eo. quam legit in fi. huius tituli. Quod autem dicit glo. q. ille titulus de coniug. est hodie correctus per aut. de heredi. abintesta. est verum. quod declarata hoc modo. Nam ille titulus veniebat q. si extaret filius in potestate. Item alius filius emancipatus. Item nepotes ex filio emancipato existentes in potestate aut q. emancipatus vna cum filiis suis succederet in vna dimidia, & filius in potestate in alia dimidia: & hoc ideo statuit praetor quia de iure iuris civilis. l. xij. tabu. cum emancipatus non cognosceretur soli nepotes ex eo in potestate existentes debebant succedere vna dimidia cum filio in potestate. Sed de aequitate praetoria quae vocat emancipatum ac si emancipatus non esset solus filius emancipatus debebat succedere in illa dimidia exclusis nepotibus qui sunt in posteriori gradu. Ideo praetor ad concordandum hanc discordiam vocauit emancipatum vna cum liberis eius ad hanc dimidiam diuidendam in duas partes: quarum vna habebat pater altera omnes filij simul. Sed cum hodie emancipatus cognoscitur de iure ciuili per illam aut. ipse solus vocatur ad illam dimidiam exclusis filiis eius. quod dicitur ut plenè no. per Bar. in l. §. §. & quid si tantum. ff. de lib. & posth. & sic illud quod dicitur nihil facit ad propositum: nec est verum. primum placet, quia non loquitur quando pater nepotum, vel etiam mater praedecesserat viuentis aucto patre suo & nepotes veniebant ad iudicium cum p.

cum patruis vel amitis. Sed glo. loquitur quando pater extabat: & sic ipse solus veniebat exclusis nepotibus. & sic falsum est qd dicit glo. qd sibi nepotes teneantur hodie cōferre patruis vel amitis postquā cū eis nō succedūt: quia onus succedēdi iniungitur vobis. Ientibus succedere vniuersaliter: vt patet per d. l. huius titu. ¶ Itē quærit glo. quid si auus, vel auia de cuius successione agitur, de die dotem nepti ex filia vel filio, an illa dos veniat conferēda patruis & auunculis cum venerunt ad successione auī vel auīe vna cum eis. Iste est casus diuersus à præcedenti glo. videtur sentire qd sic dum dicit vel dic qd hic idē erit qd s. dixi. doc. cōtra quia postquā agi de successione auī vel auīe nō venit conferendū nisi quod perueit ab eo de cuius successione agitur: vt s. eod. l. vt liberis. ver. vt in diuidendis. sed ista dos non processit ab auo vel auia: ergo non venit cōferenda patruis vel amitis: sed in successione paterna vel materna bene veniet cōferenda inter filios. In alia glo. quæ incipit. l. ista, pro eius declaratione opponitur qd nō possit procedere iste tex. dum vult qd nepotes ex filia teneant conferre auunculis, materteris, & amitis dotē maternam. Nam hic præsumitur qd mater eorum fuerit mortua viuente patre suo eodēq; auo materno. si sic est, dos à patre prædicto profecta mortua filia reuersa fuit ad ipsum patrem eūdemq; auum. l. dos à patre. s. solu. matr. Et sic vnita cum alijs suis bonis. l. si. s. communia vtriusq; iu. & per consequens eo mortuo est cōmunis inter oēs heredes. Et cadit in ea diuisio nō collatio, sicut in alijs bonis hæreditarijs. l. certum. C. fal. er. quomodo isti nepotes conferant, cū eam non habeant præcipuam. Sed dixit Mar. per hanc l. & plures alias quod illa l. dos à patre. loquitur quando ex filia prædicta nō extabant liberi: alijs non reuertitur ad patrem: sed est ipsorum liberorum. ideo tenentur eam conferre si volunt succedere patri eidemq; auo vna cum alijs filiis eius. communis tamē opi. glo. & modernorum doc. est in contrarium de rigore iuris: licet de consuetudine seruetur opinio Mar. & etiam de iure procederet si pater illam dotem donasset: quia fecisset eam stipulari sibi, vel ipse pater fuisset stipulatus in vnum casum quo casu in alterum casum videretur filia donasse. l. si cum dotem. in prin. ff. sol. matr. & ibi no. & l. inter socerum. s. cum inter. ff. de pac. do. talis namq; donatio dotis valebat etiā iure veteri nec indigebat cōfirmatione per mortem per l. Pomponius. ff. fami. erci. Ideo filia tūc in tali dote habeat hæredem, id est filios suos: licet in alijs bonis de iure digestorū non haberet hæredem ab intestato: sed pater omnia occupabat iure peculij. vt hæc habentur per Bar. in l. post dotē. ff. sol. matr. in iij. & v. q. Sed quādo pater non donasset dotē filia etiā si nō fuisset stipulatus sibi soli reddi mortua filia, constante matrimonio actio dotis quæ erat cōmunis consolidabatur in patre: & deberat eum redire etiā extantibus liberis secundū cōm. opi. sed si filia per prius fuisset emancipata, actio fuisset consolidata in ipsam filiam. vt s. de re. vxor. ac. l. vnica. s. videamus. & ideo in illa dote haberet filios suos heredes, sicut si fuisset sibi donata. vt in ista glo. & isto casu procederet tex. iste doc. trāscunt cum glo. sed ego tibi facio difficilem opi. si hoc est qd istæ neptes habeant istam dotem tanquam heredes matris suæ, non habent eā ab auo, à quo primo loco fuit profecta: sed ab ipsa matre, cui succedunt: & si sic est, non tenentur eam cōferre cum agitur de successione auī, vt dictum est in glo. præcedēti, sicut si mater ipsorum ipsis nepotibus dedisset. quomodo ergo potest sustineri hæc glo. cum tex. hic dicat cōtrarium difficile est respondere nisi dicamus qd hic inspicitur originalis causa: quia originaliter ab auo processit: & sic ab auo cēsenē habere: nō immediate, sed mediate persona matris. Quod autē dixi in gl. præcedēti procedit in illa quæ non habuisset originem ab auo. Tene menti: quia ista sunt subtilia, & de apicibus iuris. ¶ Postremò iste tex. dicit dum vult circa medium, qd lex loquens de vna persona non extendatur ad alteram & loquens de vno casu non extendatur ad alterum: quod est intelligendum in materia exorbitante à iure communi. l. si verò. s. de viro. ff. sol. ma. alijs fieret extensio de simili bonis ad similia per identitatem rationis. l. non possunt. cum l. seq. ff. de legi. & idem in consuetudine. l. de quibus eo. titu. Ideo aut est exorbitans ista materia: quia de iure communi regulariter nō tenetur quis sua bona propria cōmunicare cum alio. l. id quod nostrum. de regu. iuris. & ideo licet emancipatus succedens cum filio in potestate gauderet bonis acquisitis per fratrem, nō tenebatur tamen cōmunicare sua si non fuisset factum edictū præ-

toris: quia gaudebat bonis acquisitis per fratrem ea ratione: quia erant acquisita patri. vnde non sequebat econuerso qd pater deberet gaudere suis: quia illa non erant acquisita patri: sed sibi: ideo fuit necessarium edictum prætoris quod fundatur in æquitate.

Merito inra loquentia de ista materia nō extendebant per similitudinem rationis de casu ad casum, vel de persona ad personā, ideo fuit necessaria extensio legislatoris, & de tempore in tēpus fuerunt addita iura extendentia materiam collationis: vt patet p istas l. & plenē habetur in l. si emancipati. ¶ Iste ergo tex. sic declaratus inducitur hic per Bal. ad pulchram quæstionem, quam Bar. ponit. in l. ij. s. si. ff. ad Ter. Si statutū disponit qd patruus, vel agnatus excludat matrem: vtrum etiā excludet cognatos quos mater excluderet, licet ipse patruus vel agnatus non excluderet. Pone ergo sic dicit statutū qd existente patruo non succedat mater ab intestato. Quæritur primò. & hoc non tangit Bar. ex parte excludentis. Pone qd non extat patruus sed amita, quæ est in eodem gradu, an illa excludat matrem: certē non, quia statutum loquens de patruo non extenditur ad amitā: vt hic: & etiam quia non est eadem ratio excludendū: quia patruus excludit ratione sexus masculini per quem cōseruatur agnatio: sed amita licet sit agnata, tamen per eam non cōseruatur agnatio. l. pronuntiatio. in fine. cum l. sequenti. ff. de verborū signifi. ¶ Sed pone nō extat patruus, sed extat frater ex latere fratris quæ est agnatus: & in potiori gradu quā patruus, quia in secundo & in tertio de iure ciuili est masculus, an excludat matrem ex forma statuti. Nam de iure cōi certū est qd nō: imò mater ipsum excludit: quia non est vtrinq; coniunctus. vt in aut. defunctio. j. ad Ter. & videtur qd sic ne sit melioris conditionis patruus qui est frater patris defuncti quā frater suus proprius. Contrarium dic per istū tex. quia per idē titulum vel maioritatem rationis nō debet induci legū correctio: sed hic induceretur. Nam statutū corrigit ius cōmune quo ad patruū: ergo nō debet extendi ad fratrem. l. si verò. s. de viro. ff. sol. ma. ¶ Sed quæritur econuerso: quid si in persona exclusa extat patruus defuncti, & frater ex latere patris tantū, quem mater excludit de iure cōmuni: sed nō ipse patruus, vtrū attempta dispositione statuti sicut patruus excludit matrē, ita excludat fratrem ex latere patris: per regulā si vincō vincēte te: ergo vincō te. l. de acceisionibus. ff. de diuer. & temp. præscri. videtur qd nō: nā superexistētia patruī reddit matrē inhabilem ad succedendū & sic habet perinde ac si nō esset in rerum natura. & si hoc esset, & patruus contenderet cū fratre, ipse frater esset potior: statutū enim licet dicat existēte patruo nō succedat mater nō tamē hic admittit patruum. Breuiter Bar. in d. s. determinat pro patruo: quia isti ablatiui absoluti prolati ab eo qui pōt disponere inducūt dispositionem. l. si de cōmissa. s. cū esset. ff. de leg. iij. & sic censet patruus vocatus ad hæreditatē: maxime quia eius cōtemplatione mater excluditur. argu. in l. seruo legato. s. si testator. de lega. j. Sed melius phatur secundū Bal. in l. si defunctus. j. de suis & leg. vbi est melior tex. qui possit reperiri de hoc secundū Bal. ibi postquam ergo patruus censet vocatus ad hæreditatē per exclusionem matris. sequit qd mater & omnis alius cēsetur exclusus: quia nō possunt plures vocari in solidū ad eandē hæreditatē: & istæ sunt rationes Bar. Adde meliorem rationē, quia mater excludit fratrem de iure ciuili. patruus autē excludit matrē de iure speciali. vnde mater licet nō consequatur hæreditatē respectu patruī, tamē censetur habere hæreditatē respectu illorū quos ipsa mater excluderet de iure cōmuni per l. mulieri & Titio. cū ibi no. ff. de cōdi. & demō. Bal. determinat hoc cōtra Bar. per istum tex. respondēdo suis rationibus dicēs qd siue mater extet siue non extet, patruus nō excludit fratrem, vel aliā personā, puta autā maternā, sed secūdū hoc sequeret valde incōueniens. qd si extat mater ipsa nō habebit ppter patruū. nec patruus habebit propter fratrem vel auia: qui vel quæ de iure cōi ipsum excluderent qd videt satis absurdum. Ideo cogitavi talē distinctionē quā tene mēti, qd nō reperies alibi, & omne incōueniens tollit, & fundatur rōne naturalī. Nam aut illa persona de cuius exclusionē agi, attinebat defunctio per matrē dūtaxat, qd nisi fuisset mater, nō fuisset illi defunctio cōiuncta puta auia mīna, vel frater seu soror ex latere mīis tantū quæ de iure cōi excluderēt patruū nō existēte mīe, & tūc dico qd si extat patruus, siue extet mater siue non extet, ipsa auia

seu frater vel soror excludunt à patruo, quia exclusa radice excludunt oēs qui ab ea dependēt hoc determināt doc. † in simili. q. si statutū dicat q. existēte filio masculo filia foemina nō succedat. Nam si exat mas. & extant nepotes vel nepres ex filia foemina, siue illa filia viuat siue nō viuat tēpore mortis p̄fis, ille masculus p̄ferri. & excludit nepotes ex filia, tanquam orientes ex radice exclusa. hoc determinat Cy. in l. j. j. quā sit lon. consue. & Bar. in d. s. si. & Bal. in l. maximum vitium. j. de lib. p̄ate. & Ioan. And. in addi. Spe. in titu. de test. s. j. Interdum illa personā de quibus loquimur, atinebant defuncto aliter quā per matrē. & tunc aut excluderentur à matre in totū, aut non, sed pro parte. Primo casu pone exemplū in terminis de quibus. s. qñ extabat patruus & frater defuncti ex latere patris tantū. & isto casu distingue aut extabat etiā mater, & tene determinationē Bar. per rationē quā s. dixi. quia mater excludit fratrē de iure cōmuni, & patruus matrē de iure sp̄ali. vñ mater censetur adhuc habere ad finē excludēdī fratrē, quia patruus loco matris cui aufert succedit. vnde frater censet excludi potius p̄pter existentīā matris quā à patruo. & sic nō obstat iste tex. Aut mater nō supererat, sed dūtaxat patruus & frater. Et tūc quia cessat ratio supradicta patruus nō excludit fratrē: sed potius cōuerso: quia cessat statutū postquā nō extat mater: nec debet extendi ad exclusionem alterius personae quā matris: licet maior rō excludēdi sit: si verō mater non excludat illā personā in totū sed pro parte, puta erat frater vtriq; cōfunctus defuncto, cū quo mater succedit pro dimidia: certē tūc si extat mater patruus, & frater: portio quae tangebatur matrē pertinebat ad patruū p̄pter statutum. sed portio quae tangebatur fratrē erit sua, nō patruū: sed si mater nō extaret, pertinebat ad fratrē tota hāreditas, quia cessat statutū. Et sic nec Bar. dixit veritatē per oīa nec Bal. dū nō faciūt dīstīam an extet mater vel nō extet, imō est fīcda in secūdo & tertio casu: licet nō in primo. Et hāc est ip̄a veritas sicut euāgelīū. Tene mētī. q. quotidiana est q̄o. † Itē ista l. inducit per Bar. in l. in quartā. ff. ad l. fal. Ad aliā pulchrā quae stionē. vtrū nepotes ex filia dotē maternā debeāt sibi in legitimā cōputare, sicut debēt eam cōferre patruus & amīis, auūculis & materteris. Pone enī pater dotauit filiā quae postea mortua est relictis nepotibus, postea pater instituit hāredē vniuersalē filiū masculū, prādictis autē nepotibus reliquit certā portionē iure institutionis, quae nō sufficit ad legitimā, constat autē q. de iure cōi cū ipsi essent successuri ab intestato vna cū filio testatoris. vt in ista l. in prin. cum aut. hīc posita. debebatur eis legitimā, nunc ipsi agūt ad supplementū contra filiū institutū, filius dicit: q. debeant ipsi cōputare in legitimā dotē matris quae remanlit de consuetudine apud eos, & non fuit ad patrem reueria: & si hoc faciant, reperient habere integram legitimā ipsi dicunt q. nō tenentur cōputare, quia ipsam non habuerunt ab auo materno, de cuius successione agūt, sed à matre ipsorū, tanquā hāredes eius: & in legitimā non cōputatur nisi quod quis habet ab eo, de cuius hāreditate agitur: argu. in l. sancimus. s. repletionem. s. de inoffi. testa. Queritur quid iuris Iaco. de Bel. consuluit p̄ ista secūda parte. & idē Bal. Sed Iac. Bu. pro prima parte. & idem Bar. dicens q. sicut ipsi tenentur conferre si succederēt ab intestato cū filio filio, vt in isto tex. ita & tunc tenentur sibi in legitimā cōputare. Bal. dicit q. ista ratio nihil valet. & tollitur per l. seq. vers. hāc autem regula. vbi dicitur q. ista consequentia non est bona. istud confertur ab intestato, ergo in legitimā computatur factō testamento, nisi reperitur iure cautum. Et dicit verba satis pungentia contra Bar. q. errauit. & quod eius ratione sunt fantasmata. Et contra Iaco. Butrī. q. studio contradicendi se fecellit. & fundat se principaliter in hac ratione q. isti nepotes habeantur tanquam hāredes filie, & sic à filia, non ab auo: ideo non debent computare: sed salua reuerentia doctoris mei ipsi plurimum errauit & non Bar. Et non bene considerauit verba Bar. nam etiā ipse Bar. vult in l. post dotem. solu. matrī. q. quando isti nepotes haberent, tanquam hāredes matris, non deberent sibi eam computare licet in illa l. in quartā. dubitet de hoc: sed tunc dicerentur habere tanquam hāredes, quando dos fuisset per patrem donata filie: vt quia fecisset filiā stipulari, quo casu actio esset solius filiae vel ipse fuisset stipulatus in vnum casum: quia in alterū videretur donasse filiae. l. si cum dotē. sol. ma. & tunc nepotes haberent vt hāredes matris secūdu Iac. de Bel. in quadā disputatio. ne: sic intellexit. l. inter socerū. s. cū inter. de pac. do. Et Bar. lo.

quiritur qñ dos non fuit donata quo casu in dote professio filia
non habet heredem etiã hodie; quia actio est cõmunis & mone
tua filia consolidatur in solum patrem etiam extantibus nepoti-
bus secũdũ cõmunẽ opi. quã est vera de iure, licet cõsiderando
auferat patri, & tribuat nepotibus ex filia. vnde isti nepotes di-
cũtur habere ab auo nõ à filia. ita dicit Bar. in illa l. in quartã &
in ista ratione dicit q̃ se fundabat contra aduocatos alterius quo-
tis, cum esset qd̃ de factõ inter quos erat Bal. pro parte aduer-
sarij, vt ab eo audiui in scholis, ita q̃ Bald. dixit illud idem quod Bar.
& non perpendit. Plus videtur q̃ etiam quando habent vt heredes
des matris; quia tñ originaliter processit ab auo, dicantur ab ipso
habere. & sicut etiam tunc tenentur eam conferre. vt in glo. p̃.
ita etiam in legitimam cõputare; & ratio Bal. procederet in ius
qui haberet à matre, & nõ processissent originaliter à patre; illi
enim nõ conferuntur cum agitur de hereditate patris, nec in le-
gitimam cõputantur. vt dixi super gl. antepe. Et istã quæstionẽ
pluries habui de factõ & semel consului secundum Bal. postea
melius recogitans visa mihi fuit opi. Bart. melior & verior & re-
cursauit amplius consulere contra eum.

a. §2. Et quæ in legitimis computantur etiam conferuntur: si sunt talis quæ possunt
ad materiam collationis. & nu. 1.

Quid in datis inter nimos.

§ Quod hodie non conferantur nisi profectitia que de substantia defuncti proficiunt

4 Quid in adventitijs.

3 Quid in libris emptis pro filio.

Quid in impensa facta in emptione militie pro filio & n. r.

6 Quid in lucro facto per filium cum pecunia patris.

7 Quid in donatione simplici, si habebat dotem uel donationem propter nupt.

8 Quid si iste non habebat nisi donationem, et soror sua habeat dotem et ipse muni-
rat quod dos sibi conferatur per sororem, sed uult retinere sibi donationem quia
et maior est: an soror possit ipsum compellere ad conferendum.

9 Filius emancipatus si habet donationem simplicem quam tenetur conferre facit potestatem: et filius in potestate simpliciter habeat donationem simplicem, et non potestatem quam quodam conferret: an tenebitur conferre.

LEX

XX.

Illud sine ratione. [†] Illa quæ comparatur in legitima

Testamento, d. bent etiam conferri qñ testamētū
est factum, sed ab intest. succeditur non sic econtra
vt illa quæ conferuntur ab intest. debeant in legitimam cōpā
ri factio testamento. nisi reperiat expresse cautum. Et dicitur
simplex facta à patre, vel ab ascendente per lineam paternam
līa, vel nepoti in potestate, vel etiam à matre, sed ascendente
materna linea, non confertur: nisi fuerit expresse dictum, vel
si frater, vel soror qui petit eam sibi conferri, habeat dotē vel d
nationem propter nup. quā illi teneatur conferre propter
lītatē seruandā. h. d. tota lex. Et præmitte. Et sine hoc. nō
geres istas regulas q̄ iura loquentia de materia collationis
runt ante iura loquentia de imputatione in legitimā. Nam
fuit introductum per Iustinianū q̄ si filio cui debetur legiti
mā fuerit relictum minus legitima, & alius institutus veniens
fauiore testamenti ne rescindatur per quarelā quam olim po
erat habere, propter hanc causam non habeat quarelā, sed
agere ad supplementum. l. omnimodo. s. de inof. test. Et qui
agebat ad supplementum hæres institutus dicebat q̄ debet
computare aliqua in legitimam, & reperiretur habere integram
Iustinianus per aliquas. ll. quas postea fecit: statuit q̄ aliqua
veniebant conferenda ab intestato per ll. factas añ eum, vt
& donatio propter nup. vt s. eo. l. vt liberis. cum siml. debet

2 legitimam computari. quoniam nouella. s. de moribus
in militia empti per patrem filio. vi. l. omnimodo. §. impetrat
tit. dicit ergo hic imperator q. illa reperiuntur per illas. l. i. iudici
deberent in legitimam computari, illa etiam conferuntur. l. i. iudici
Iustinianus hoc assumptum in illis. l. ex veteribus. l. d. c. emendat
deberent conferri. Alia verò quæ non cōtinentur in illis. l. q. d.
putantur in legitimam. licet reperiatur in l. de collatione. n. d. c.
tibus q. debeat cōferri, nō propterea in legitimā cōputantur. q. d.
ista nō est bona cōsequētia, hoc conferri, ergo in legitimā
putantur: vñ ista nō est bona cōsequētia, hoc conferri, ergo in
legitimā cōputatur. Nā multa cōferuntur per. l. veteres. de quibus
Iustinianus non assumpsit, nisi quedam. & illa tamen cōponi
tur: & nō alia pone exemplū in donatione simplici. s. de em
patō tpe emācipationis, vel post. Nam illa cōferuntur filio in p
iudici

in distictione etiam si non fuerit expressè dictum. vt s. ea. l. vt libe-
ris. §. si. sed in legitimā nō computant, nisi fuerit expressè dictū:
vt s. de inoff. testa. l. si qñ. §. si. Itē pone in aduētitijs quæ emanci-
patus olim cōferebat aī. l. si. quæ sequit̃ tñ in legitimā nō cōpu-
tabant etia ante illā. l. si. quia in illā nō cōputant nisi ea quæ pro-
uenerūt ex substantia eius de cuius hereditate agit. l. scimus. §. re-
pletionē. s. de inoff. testa. Glo. verò quæ est hic quæ inci. duæ ex-
emplificat hanc secundā regulā negatiuā in eo qd hic poni-
tur in ver. adhuc, scilicet in donatione simplici facta filio in po-
testate vel à matre dicēs quod illa aliqñ cōferē vt in duobus ca-
bus hic positīs, & tñ in legitimā nō cōputant nisi sit dictū. & cū
glo. transeunt doc. Sed vī malē loq. nā sicut non cōputat nisi sit
dictū, ita nec conferē nisi dictū: vt hic. Alius aut̃ casus nō perti-
net ad materiā imputationis, quia qui petit supplementū nō suc-
cedit vniuersaliter & sic sibi nō est fienda collatio dotis vel do-
nationis ppter nuptias ab instituto. Præterea qñ sit filia in pote-
state, etiā si nō sit dictū, debet in legitimā cōputari, qā confirma-
tur morte. & sic assumit naturā relicti in vlti. voluntate, sed legata
& fideicommissa in legitimā computant dummo aliqd sit relicti
iure institutionis. vt in aut. vt cū de ap. cog. §. aliud quocq capitū-
lum. & in d. l. omnimō. & hoc determinat Bar. in l. in quartam. ff.
ad l. fal. per l. filiū quē habentē. s. fa. er. vbi dicit esse casum secun-
dū vñā lec. glo. ergo ista nō videt̃ bene dicere dum dicit qd licet
conferat aliqñ (vt hic) in legitimā, tamē nō computat, imō eo ca-
su quo conferē, vt qñ est dictū. eodē casu in legitimā computat
sine dubio. l. si nō mortis. ff. de inof. test. & d. l. si qñ. §. si. quānimō
etiā qñ nō conferē. vt qā nō fuit dictū, nec imminet inæqualitas
si tñ non valuit à principio, sed morte confirmat̃, in legitimā cō-
putat, postquā habet vim relicti. vt d. l. filiū. & per Bar. in d. l. in
quartā. licet nō conferat. ppter hoc solū, qā habet vim relicti. &
relicta nō conferunt. s. e. l. filiā. qā acquirunt post mortē, vt in l.
præcedēti nec emancipati. Pone ergo illa exēpla quæ suprà po-
sui. aliās nō intelliges quid Iustinianus voluerit dicere. ¶ In glo.
in fi. ibi. aut. nouissima. ¶ Sit ergo prima regula quæ hic ponit̃,
q ea quæ in legitimā computant, etiā conferunt, debet intelligi
sanē si sunt talia quæ pertineant ad materiā collationis, sed ad illā
materiā non pertinent ea quæ acquirunt post mortē eius de cuius
hereditate agitur. vt s. eo. l. nec emancipati. sed duntaxat acq-
uita in vita legata autē & fideicommissa acquirunt post mortē, er-
go de illis non pōt intelligi hæc regula prima: sed econuerso ad
materiā imputationis potius pertinent ea quæ acquirunt post
mortē iudicio testatoris, quā ea quæ acquirunt in vita. Nam pri-
ma cōputantur: etiā si non sit dictū. l. omnimōdo. s. de inof. test.
& in aut. vt cū de appel. cog. §. aliud quocq capitulū. Sed data in
ter viuos non computant: nisi dictū fuerit. l. si quando. §. si. eo. ri.
& ff. eo. l. si nō mortis. in prin. & facit l. cum quo. de peculio. §. si.
ff. ad l. fal. Fallit in datis ob causam dotis, vel donationis propter
nup. seu causā militiæ, quæ imputantur etiam si nō sit dictum l.
quoniam nouella. s. de inof. testa. Nam etiā ante. l. cōferebantur
etiā si nō fuisset dictum per l. vt liberis. & illa l. Iusti. sumpsit sua
damentū in d. l. qñ. vt etiā imputent: licet nō sit dictum de alijs
autē quæ conferunt leges Iustiniani nō disponunt q imputent:
ideo locū habet secunda regula hic posita. Hodie verò cū per l.
seq. si nō conferant nisi pfectis, quæ de substantia defuncti p-
cesserūt, & illa fuit post istā, videt̃ qd secunda regula nō pcedat:
& qd possumus dicere hodie ista conferunt, ergo in legitimā
computant cum in eam cōputentur illa quæ de substantia defun-
cti puenerunt ad illū qui petit supplementū eo modo & forma
quibus conferunt: quia si conferunt cum est dictū: & etiā impu-
tant cum est dictū, & aliter. ¶ Aduentitia verò etiā si sit dictū, nō
imputant per l. scimus. §. repletionē. s. de inof. testa. In glo. seq.
ibi. dic ergo. ¶ Ista solutio secūda in effectu tendit ad idē qd pri-
ma, sed aliquāliter melius declarat, licet confusē loquat̃ glo. hæc
est. Est ergo sententia si pater emit militiā pro vno filio puta seu
dam pro centū. istud feudū non confertur cū fratre. quia nō est
propriē patrimoniale. potius enim videtur esse in bonis domini
directi quā in bonis feudatarij, & nō debet cōicari cū alio inuito
domino, qui nō cogitur aliū vasallū recipere, sed conferē pecu-
nia quā pater expēdit, nō tota, sed quatenus valet feudū rpo mōr-
tis patris cōsideratis oneribus ipsius feudi. vñ si nō reperirentur
tunc nisi quinquaginta, illa sola cōferrentur, quia illud dicit̃ Iu-
stī quod restat deductis oneribus. l. Mutius. ff. pro soc. Fallit in

silentarijs in quibus nihil deducitur p one
re. vt s. de inoff. testa. l. omnimodo. §. impu-
tari. ¶ Et ista inducunt ad duas qñ. Prima
q si pater emit liberos p filio, & appareat q
noluit donare sibi, sed voluit quod cōferan-
tur, qd pōt constare ex libris suis. vt etiā ego
habui de facto q tunc nō sunt cōferendi li-
bri nec cōscandi, sed quatenus valent tēpo-
re mortis. Certū em̃ est qd pretiū librorū cre-
scit & decrescit. si aut̃ nō constaret aliter q
noluerit cōferri, tūc si emit noīe filij & tra-
didit, vī donasse, & sic vī, q nō conferatur
æstimatio, nisi fuerit dictū, vt in fi. huius l.
vel dic q etiā si nō fuit dictum: quia nō est
donatio simplex, sed causa militiæ adipiscē-
dæ, scilicet legalis sicut dos & dona. ppter
nup. quæ cōferuntur, etiā si nō sit dictū. hæc
vera nisi emisset pro filio iam doctore, vel
nisi postea esset doctoratus, quia tūc illa do-
na. cōuertitur in peculū quasi castrense. qd
scholaris nō dicit̃ habere: quia nō est miles:
sed doctor sic. ideo statim est valida dona-
tio & nō confertur. l. j. §. sed nec castrense. ff. de colla. bo. Et isto
anno fui interrogatus de isto casu, an tales libri veniant cōferen-
di. de quo per Bar. in d. §. sed nec castrense. Item inducitur in quā-
tū dixi qd debet deduci quatenus imminet impēsa militiæ. nā
sine impensā valeret centū ponamus: sed cōsiderata impensā nō
reperiuntur nisi quinquaginta, illud dicitur lucrari ille filius ex
emptioe patris. ¶ Pone ergo qd filius lucratur cū pecunia patris:
an totū lucrum veniat cōferendum glo. in l. cum oportet. de bo.
quæ libe. dicit q sic quia dicitur profectiū. Bar. dicit debere de-
duci æstimatōnem laboris ipsius filij. & illa debet esse propria
ipsius, tanquā aduentitia, quia nō debet suos labores cōmunica-
re cū fratribus. vt in titu. de bo. quæ libe. cōmunis autē obseruā-
tia est vbiq: q cum quis lucratur cū aliena pecunia, medietas lu-
cri appropriatur labori personæ, & alia medietas pecuniæ: & ita
censetur actū in dubio, licet possint partes pacisci de alijs portio-
nibus. vt no. in l. si nō fuerit. ff. pro soc. Et est ista æquissima sen-
tentia. arg. eius quod hic dicitur in tex. & glo. In glo. quæ incipit
duæ in fi. ibi. l. quoniam nouella. Doc. dicit quod ista glo. loquitur
cōtra illam legē. tu dic contra q intētiō glo. est dicere q ante illā
l. donatio ppter nuptias cōferebatur per l. vt liberis. quæ fuit leo-
nis. & tamē in legitimā nō cōputabatur: quia nō erat iure causū
per secundā regulā huius l. ideo fuit necessaria illa pūsiō. l. quo-
niā. vt hodie cōferatur, qā illa l. cauetur. & istud est satis bonū ex-
emplū. & etiā aliud de d. l. vt liberis. in fi. vbi emancipatus cōfert
simplicē donationē suo indistinctē etiā si nō sit dictū: & tñ non
cōputat sibi in legitimā. nisi sit dictū: vt in l. si qñ. §. si. s. de inoff.
test. ¶ In vlti. glo. ibi. [nō puto.] dic de hoc est tex. hic licet glo. nō
ppēdat dū dicit: [simplicē donationē.] & sic vult qd donatio sim-
plex cōferatur p filiū grā inæqualitatis vitādæ duntaxat eo casu
quo illa solā habebat nō aut donationē ob eam, vt dotē, vel do-
nationē ppter nuptias. Nā tūc sufficit q illā dotē vel donationē
cōferat. & seruabit æqualitas. ¶ Sed pone filius nō habet nisi do-
nationē, soror verò sua habet dotē ipse nō curat qd dos sibi cōfer-
ra q sororē, & vult retinere sibi donationē quæ forte maior est.
Quarē an soror possit ipm cōpellere ad cōferendū. Ang. tenet
hic q sic, aliās dicit q non seruaretur æqualitas pro hoc facit l. si
post mortē. §. si. de cōtratab. per quē videt̃ q sibi sit acquisitū
contra fratrem, quo possit vti inuito fratre. Ego istū casum tandiū
habui de facto, & cōsului cōtrarium per l. si de colla. do. vt ibi vi-
detur esse casus in ratione sui. nā filia tenet cōferre dotē si vult
succedere vniuersaliter cū fratribus. pone q nō curat succedere:
sed vult retinere dotē: an poterit cōpelli per fratres: certē nō ca-
sus est sibi nec fratres cōtra eam pnt vti beneficio quod hnt ex p-
sona eius. ¶ Itē pone filius emancipatus habet donationem simpli-
cem, quā tenetur conferre fratri in potestate indistinctē per l. vt
liberis. §. si. s. eo. filius in potestate similiter habet donationē sim-
plicem, & nō fuit dictum q cōferret: an tenebitur cōferre. Res-
pondeo sic: si vult q emancipatus conferat sibi suam per istū
tex. sicut si succederet cum sorore habente dotem, & vellet sibi
dotem conferri aliās videtur secus. vt dixi.

¶ Duo fratres, adde Bal. in c. duo fratres. de duo. fra. de nouo. be. inuesti. in vi. f. u. **¶** Ille qui habuit familiam. Adde Bart. consil. in c. quidam habens bona cōtra. Ludo. ro. cōf. cl. xxij. an. ci. In proposito themaze. Pe. de anc. con. fil. cōf. xxix. incip. Materia de qua quæritur non est nota. Alexan. de imo. cōf. i. cxxxiij. incip. Titulus questionis talis est in. ij. vol. idē Ale. de imo. cōf. xci. in ei. habita super narratis in eo. vol.

¶ Fructus percepti per emancipatum de bonis aduentitijs an conferantur. Si duo fratres maior & minor remanserunt in communione post mortem patris: & simul uixerunt: & frater maior qui habebat proprium patrimonium, forte bona materna, illud & omnes redditus consumpsit in omnibus expensis, nec apparet qua intentione fecit, an alter frater teneatur.

¶ Quid si non habebant nisi patrimonium cōmune: sed unus eorum habebat maiorem familiam quam alter, an iste alter in diuisione debeat plus habere.

LEX XXI.

¶ Nemini. **¶** Aduentitia hodie p. hanc. Inō cōferunt: nec per filium in potestate, nec per emancipatū. h. d. si cut em olim castrētia acquisita per emancipatū nō cōferantur fratri: qā nō fuisset acquisita patri, posito q emancipatus nō fuisset.

¶ Et sic cessat ratio inductiua collationis. ita & hodie aduentitia, quæ nō acquiruntur patri: sed ipsi filio per ti. de bo. quæ li. & hoc quātū ad ppietate. usufructus verō t vel fructus percepti per emancipatū de bonis aduentitijs videtur cōferēdi: qā si nō fuisset emancipatus, fuisset acquisiti patri: sic fuisset cōes inter oēs fratres: sed quia fuit emancipatus, fuerit acquisiti sibi soli filio & hoc si ex fructibus factus est locupletior. secus si essent consumpti sine dolo & fraude, vt s. e. l. ea demū. cū gl. sua. t. Vltimō Bal. hic format talē questionē. Pone q erāt duo fratres maior & minor, qui remanserūt in cōlone post mortē patris: & simul uixerūt. frater maior habebat propriū patrimonium, forte bona materna, & oēs redditus cōsumpsit in cōibus expēsis: nec apparet qua intentione fecit. Veniūt postea ad diuisionē petiit ille à fratre partē illorū fructuū cōsumptorū in cōes vsus, frater negat se illi tenere, dicens q cōsetur eos voluisse cōicare rōne fraternitatis: & donare. Quærit quid iuris tenet Bal. istā partē, & allegat. c. j. seu. ij. de duobus fratribus de no. be. inuesti. in vltibus seu. Illud c. parū facit secundū. Ang. bene facit l. ex duobus. s. fi. ff. de ne. gest. Ang. tenet hoc esse verū si essent pauci fructus: quia tūc psumeretur donatio. secus si magni: si tñ frater nō multū erat diues p ea quæ habent per gl. s. de dona. inter vi. & vxor. l. si filij tui. in vi. gl. ante fi. Et ista limitatio satis placet. Et vide q idē Bal. no. in l. si pater no affectu. s. de ne. gest. & similis questio fuit in ciuitate ista. & non diu. econuerso t si nō habebāt nisi patrimonium cōmune vnus frater habebat maiore familiā quā alter frater, quia vxorē & filios: alter autem solus erat: cū venerūt ad diuisionē petebat ille re fundi sibi quatenus alter plus expēderat de cōmuni p sua familiā. Cōtra ipsum facit. l. si socius pro filia. ff. pro socio. vbi nō attē dē q vnus habuit familiā alter nō: qā nō est acerbe agēdū inter fratres, & sufficit q ille q habebat familiā sustinuerit onus domus, & alter solus dederit sibi de bono tpe cūdo venatū, & ponē do se ad mēsam sine labore: et alter totum onus regiminis habuerit: & ista pars per bonos & probos viros approbatur, licet qdā maligni suaderēt cōtrariū, ponendo scādalum inter fratres & c.

- ¶** Collatio solum habet locum inter descendentes: cum agitur de hereditate ascendens & inter illos quibus debetur legitima, & altero eorum deficiente non habet locum.
- ¶** Si iustitio filium meum in sua legitima, & nepotes ex eo uniuersaliter, quod illi non cōferant tunc aliquid inter se etiam dotem vel donationem propter nuptias datā eis per me: cum eis non de' eatur legitima & sic poterant prateriri relicta legitima patri eorum uel etiam ipsi exheredato, & sic uidentur tanquam extranei.
- ¶** Si facti sunt codicilli: an habeat locum collatio.
- ¶** Collatio non est nisi de bonis proprijs conferentis: & est quedam communicatio bonorū priorū cū fratre uel sorore: sed in bonis cōmuniū non est collatio sed diuisio. Nouem iura in materia collationis, quorum unum addit alteri: praterquam in aduentitijs, in quibus fuit restrictio: ut in eis locum non habeat.
- ¶** Emancipatus an & quid conferat emancipato.
- ¶** Emancipatus licet succedat ad similitudinem suorum: non tamen succedit ut suus, licet ut extraneus attinens, & quare. Emancipatus hereditatem paternam non aditā non transmittit ad extraneos heredes, sed ad descendentes suos sic. Emancipatus si prateritus sit cum causa, tamen necesse habet intendere contra tabu. in fra. annorū: & non potest dicere testamentum nullum, sequi si sine causa.
- ¶** Suus an & quid conferat suo.
- ¶** Suus an conferat emancipato.
- ¶** Emancipatus an conferat suot.
- ¶** An ille qui nec est suus nec emancipatus conferat alteri similiter qui nec est suus nec emancipatus ut suus nepotes ex filia, uel filij in hereditate materna.

¶ Emancipati. **¶** Emancipatus nihil cōfert emancipato: sed filio in potestate hoc ne confert: si cum eo succedit ab intestato, & potestatem tertiam glo. super verbo iudicium, & in ista l. doc. recolligunt totam materiam collationis quā Bar. etiā posuit in l. pater filij de colla. do. Sed omnia sunt. s. particulariter declarata. Iden sufficit hic recolligere per modum summæ ad reducendum ad memoriam, & principia retinendum. Circa primum dēsum l. sus. l. quæritur pone q ego filius fui emancipatus iam sum decem annis, & multa acquisiui. tu uero alius filius fuisti emancipatus iam est annus, & post emancipationē nihil acquisiuit: sed ante & post emancipationem meam multa acquisiuit: & pater de quibus habeo partem, nonne erit iniquum q si uenio ad successionem tecum, nihil debeam tibi conferre de acquisitis per me, cum habeam partem acquisitorum per te, est enim tex. qui hōc stinēt loquitur q emancipatus non confert emancipato. post dicit q hoc casu debeam conferre acquisita per me ante tuā emancipationem: quia tunc subest ratio collationis. In contrarium facit, quia edictum prætoris simpliciter statuit q emancipatus ferat omnia filio in potestate: & tamen potest esse q filius in potestate nihil acquisiuit, de quo emancipatus habeat partem: quia sufficit q poterit acquirere: non enim omnes possunt lepe cōprehendi, & sicut filius in potestate haberet lucrum emancipatus casu, ita econuerso debeat patienter sufferre q emancipatus cōferat sibi: licet ipse multa acquisierit. Et hoc dicit rigor iuris. Super prima glo. oppo. duobus modis contra principia. l. s. vno modo contra secundum casum. Primō oppo. de l. filia detentis. fi. s. ff. eo. vbi filia in potestate cōfert fratri emancipato decem pfectitiam, multo magis emancipatus deberet cōferre emancipato profectitia: quia magis subiicitur oneri conferendi filio emancipato quā filio in potestate: cum propter emancipatū fuerit materia inuenta. Iste autem tex. indistinctē dicit non confert. Glo. fatetur contrarium dicens debere limitari secundum illam l. vt non confert aduentitia, sed profectitia. Gl. ma. fi. post p. dicit contrarium q nihil confert. Quidam dicunt q prima l. opi. Accur. secunda fuit Azonis. Alij dicunt econuerso. Et ratio doc. hic variantes. Nam glo. fi. dicit in aliquibus libris secundo Mar. sed Azo contra in aliquibus dicit secundū Azo. Quod quid sit lac. Bu. tenet illam opi. quæ recitatur in glo. fi. q secundo ista tēpora emancipatus emancipato nihil conferebat: sed profectitia. Nec ob. l. filia. quia suus bene confert emancipato profectitia, vt ibi: quia emancipatus sibi confert nō solum profectitia: sed etiam aduentitia. Emancipatus uero ideo non confert aliquid emancipato, quia nec ille sibi. Et istam opi. sequitur Bar. l. cundum tempora huius l. sed per l. vt liberis. dicit hoc immutatum, q emancipatus confert emancipato profectitia. Tu dic verum in dote & donatione profectitia: sed simplicem donationē profectitiam emancipatus bene confert suot: sed non emancipato per s. fi. eiusdem l. dum dicit pro tenore precedentium. l. sed dum quod ibi exposui, quia leges præcedentes ita disponebant q emancipatus conferret suo, non autem emancipato. l. in l. de colla. bo. Et istam differentiam voluit facere illa l. vt liberis: ter dote & donationem propter nuptias ex vna parte, quæ uoluit indistinctē cōferri à quibuscunq liberis, & quibuscunq simplicem donationē quā uoluit cōferri ab emancipato solum: sed dū tenorē præcedentiū legū: an autē hodie per alias. l. nouem, quæ dicit esse sublatā differentia emancipationis & patri potestatis vt in aut. de hæ. ab inte. veni. & j. de le. hæ. l. meminit, sit hoc correctū, vt etiā simplex donatio conferat ab emancipato alteri emancipato. ad hoc solū tendit id quod. j. no. in glo. fi. cū mediū ibi: [nec ob aut. & c.] quæ non potest intelligi nisi in tali donatione. & hoc uult nō esse correctū in dote autē & donatione pfectitia nō pcederet qd ibi no. in glo. quia clarū est hoc fuisse correctū per l. vt liberis in secunda parte. Secunda op. est de leg. i. pe. ff. de cōiungen. cū eman. liber. vbi filius emancipatus nō confert fratri in potestate: sed etiā nepotibus ex fratre prædicto, quorū vnus est emancipatus glo. soluit tribus modis. Primo, vt suprà, sed non est bona: vt dixi. Secundo, q ibi erat emancipatus à suo patre, non ab auo. Sed nec ista est bona: quia secundum hoc neuter esset in potestate aui: sed sui patris: quia fons com.

cepti post emancipationē aliis nō potuisset suis pater eū emāci-
pare: ergo nō esset eis fienda collatio cum agitur de successione
aut. Alij dicunt q. sit collatio ex persona patris, defuncti qui erat
in potestate. Sed nec ista est bonarū quia ibi nō constat q. pater
fuisse in potestate & pōt intelligi q. erat emancipatus: tum quia
pater p̄decefferat auo & sic nō erat sibi ortū ius collationis, vt
potuerit illud transmittere ad suos filios j. eo. l. si maritus iunctis
his quæ nō. in gl. quæ incipit imō. j. eo. Dic ergo q. cōfert sibi ne-
poti emancipato nō propter se, sed propter patrē qui erat in po-
testate: & si vterq. fuisset emancipatus, ibi nō cōferretur. vnde
sic collatio magis portio quæ pertinet ad ambos quā personæ
emancipati. Sæpe vnus alterū ad se trahit l. si is qui duos. de lib.
le. & quæ ad. ser. am. l. si cōmunē. Vltimō opp. contra secundum
casum, q. emancipatus nō cōferat filio in potestate. Nam eman-
cipatus est extraneus l. ij. §. extraneū s. de rei vx. acti. sed extra-
neus institutus cū filio in potestate nihil ei cōfert: nec ecōuerso
l. si. s. cōmunia vtri. iud. Sol. verū est penitus extraneus: sed emā-
cipatus licet sit extraneus à suitate nō tñ est extraneus à filiatione
ne & debetur sibi legitima. ¶ Bal. aut singulariter super isto arti-
culo ponit notabiles conclusiones scilicet q. collatio solū habet
locum inter descendentes cum agitur de hereditate ascēdētis,
& inter illos quibus debetur legitima & altero istorū deficiente
non habet locum: si omnes leges mundi percūctatus fuerit. Ista
sunt verba sua ex quibus infertur q. in successiōe collateralium
non habet locū etiā de his quæ prouenerūt ab eo de cuius suc-
cessione agitur: nec etiā in successiōe ascēdētis si succedant
descendentibus: licet eis debeat legitima ab ipso descendente
quod patet: quia prateriti vel exheredati habent querelam, vel
contrata. l. pater filium. ff. de inoff. test. quia nulla l. cauetur q. ta-
les inter se conferant, ergo &c. ¶ Ex hoc etiā infert singulariter
q. si instituo filium meū in sua legitima, & nepotes ex eo vnuer-
saliter, q. illi nō conferant aliquid inter se, etiā dotem, vel dona-
tionem propter nuptias datam eis per me: quia cū pater eorum
præcederet eos, non debebatur eis legitima: & sic poterant præ-
teriti legitima relicta patri eorū: vel etiā ipso exheredato l. si
quis filio exheredato. de inoff. test. Veniunt ergo isti nepotes
ad successiōem tanquam extranei: sed inter extraneos non est
locus collationis: ergo &c. Et ista perpetuō tene menti: q. illumi-
nant hanc materiā & per alios non tanguntur. Oppo. in glo. seq.
& q. habeat locum collatio: nisi qñ succeditur per contrahatū.
& sic expugnato testamento, & contra voluntatem defuncti l. j.
in prin. de colla. bo. Sed iste tex. vult q. habeat locū nullo facio re-
stamento: & sic succeditur præter voluntatē: & non contra. Sol.
fateor q. per edictū prætoris non fuit introducta nisi dictū casus:
sed per constitutiones principū secus, vt hic vel dic q. etiā per
4 prætorē vt patet in titu. de colla. bo. l. j. §. pe. ¶ Itē op. in gl. seq. dū
tex. dicit: [vel nouissimū iudiciū.] nā aut loquimur de testamen-
to, & tunc superfluous est ille text. quia sup̄a dixerat nec vllū re-
stamentū relicto, aut loquimur de codicillis. & tunc videt esse
falsū, quia inuit q. si iunt facti codicilli, non habet locū colla-
tio: vt j. eo. l. filiam. Nā codicilli non faciunt quin succedatur ab
intestato, si non est factum testamentū. Sol. illa loquitur de codi-
cillis in quibus fuerat expressē inhibita, collatio & est sensus q.
si nō fuit actū testamentū ex quo emācipatus possit venire, nec
codicilli in quibus prohibitus tuerat cōferre, locus est collationi
secus si fuit prohibitus nec obstat si dicat etiā cum succeditur
ab intestato censentur successores venire ex voluntate defuncti
l. si quis cū testamentū nullū. ff. de iu. codi. Respondet verū esse
extacta, nō expressa, sed solū expressa facit cessare collationem
hodie secus, vt in aut. ex testamento. s. eo. in glo. si in prin. ibi. §.
[videamus.] hic q. ratio specialitatis est ibi: q. succedebat diuer-
lo iure & nō poterat succedi olim alias secus de æquitate Sceuo-
lae l. si filius. de colla. bo. Itē quia ibi emancipatus per contrahatū
non faciebat iniuriā filio in potestate, imō vtilitatē: q. aperiebat
sibi edictū propter quod maiorē portionē consequeretur quā es-
set illa in qua fuerat institutus & collatio nō fiebat ab eman. nisi
quādo faciebat iniuriā filio in potestate l. j. §. toties. ff. de col. bo.
& not. s. eo. l. filie. In glo. ibi: [X no.] glo. recolligit istā materiā
per quinque cōbinationes. Prima est, an emācipatus conferat emā-
cipato. Secunda est nō sequendo ordinē glo. an suus conferat et
illi sunt vniuersales. Tertia est an suus cōferat emācipato. Quar-
ta est ecōuerso an emācipatus conferat suo: & istæ sunt diffor-

mes. Quinta est an ille qui nec est suus nec
est emācipatus conferat alteri similiter qui
nec est suus nec emācipatus vt iunt nepo-
tes ex filia, vel filij in hereditate materna: &
in qualibet istarū cōbinationum duo sunt
seu tria vīdēda. Primō quid de iure veteri.
Secundō quid de iure nouo, vel nouissimo.
5 Tertiō de qbus bonis fiat collatio. ¶ Et est
notandū q. collatio non est nisi de proprijs
bonis conferētis est enim quædā commu-
nicatio bonorū propriorū cū fratre, vel sorore si aut essent bona
cōmunia, nō est collatio, sed diuisio. Itē sciendū q. plura fuerūt
iura diuersis tēporibus condita in hac materia, quorū vnum ad-
dit alteri, & semper fuit ista materia arg. p̄terquā per l. si. j. eod.
per quā fuit restricta vt nō habeat locū in aduentitijs. Fuerūt au-
tem septē iura secundū doc. tu autē dic nouē. Primū ius fuit edi-
ctum prætoris. Secundū ius Sceuolæ. Tertiū rescriptū diui
Pij de quibus dixi super rubri. Et ista dicunt iura vetera. Quar-
tum ius dico fuisse l. filia. s. eo. quæ quid addiderit ad vetera dic
vt ibi dixi & istud omittunt doc. Quintū ius fuit l. vt liberis. Sex-
tum l. illa. Septimū l. illud. ver. adhuc. & istud etiā omittunt doc.
Octauū l. si. Nonū autē est testamēto. Quid autē dicāt ista iura, &
6 quid vnū addiderit, dictum fuit in qualibet de per se. ¶ In prima
ergo cōbinatione, an emācipatus cōferat emācipato de iure ve-
teri, fuerūt due opi. vnaq. nihil, nec p̄fectitia nec aduentitia et ista
recitat ista glo. Alia fuit p̄ p̄fectitia licet nō aduentitia & ista re-
citatur in gl. j. de iure aut nouissimo dicit gl. nihil esse immutatū
& sic hodie idē esse q. olim. Sed gl. malē loquit & cōtra l. vt libe-
ris. Nā & ante ius authenticorū per illā l. erat immutatū in dote &
donatione p̄pter nuptias in alijs aut non. Sed an in illis hodie sit
immutatū, ad hoc pōt rēdere disceptatio gl. q. dicit q. differentia
emācipationis & patris patris nō est sublata: nisi quo ad succe-
dendū: q. sicut suus pōt succedere de iure ciuili ita emācipatus
hodie nec habet necesse petere bono. pos. Sed quo ad alios effe-
ctus remanet differentia & gl. recitat aliquos similes glo. in l. Gal-
lus. §. & quid si im. ff. de lib. & posth. & l. si proponas. de inoff. test.
7 Et vltra differentias recitatas p̄ gl. hic est alia q. licet emācipatus
succedat ad similitudinē suorū per l. C. j. de le. hæ. l. meminimus
nō tñ succedit vt suus licet vt extraneus attinēs: q. suitas nō est
nisi in illis qui sunt in p̄tate & ideo her. paternā nō aditā nō trāf-
mitteret ad extraneos heredes sed ad descendētes suos sic per ti.
de his qui ante aper. tab. licet in hoc viderim quēdā doct. errare:
qui credebatur q. emācipatus esset suus hæres sicut filius in pote-
state: sed ostēdit sibi errorē suū. Itē in expugnatione testamēti si
sit præteritus emāci. cū causa: tñ necesse habet intentare contra j.
annū & nō pōt dicere testamētū nullū. vt nō. in l. si filius. ff. de mi-
no. secus si sine cā. ¶ Circa secundā cōbinationē an suus cōferat
suo gl. dicit q. omnia tā olim quā hodie. Aduerte: q. questio nō
procedit nisi in his q. olim suus poterat habere p̄pria: vt erat dos
p̄fectitia, vel aduentitia in p̄fectitia licet esset ipsius filia. l. si. §. j.
sed vtrū. in si. de mino. actio tñ erat cōis inter patrē & filia. In ad-
uentitia aut data à matre, vel ab extraneo erat solius filia etiā iux-
ta veteri l. ij. §. quod si in patris & ibi nō. per gl. & l. Casus. ff. sol.
ma. quod ergo dixit gl. q. olim cōferebat omnia, verū est sine du-
bio in p̄fectitia per ti. de col. do. sed q. aduentitia dote teneretur
cōferre fratri cū agebatur de successiōe patris nō reperio fuisse
inductū p̄ iura vetera s̄forū. sed per l. filia dote. s. eo. idē dixi q.
erat quartū ius illud tñ corrigi per l. vt liberis. ver. vt in diuidea-
dis quia nō cōfertur nisi cū agi de successiōe ascēdētis à quo
9 prouenit puta matris, vel aut materni & idē hodie. ¶ Circa ter-
tiā cōbinationē: an suus cōferat emācipato glo. dicit q. p̄fe-
ctitia, non aduentitia. Tu dic hoc verū l. filia sed per leges anti-
10 quas s̄forū suus. i. filius in potestate etiā p̄fectitiā dotem
non cōferebat emācipato l. j. §. si. de col. bo. Item nec aduenti-
tiā dotem cōferebat olim nec hodie per illam legem: quæ fuit
prima introducens q. aduentitia non conferantur, scilicet per
iūm emācipatum quod hodie est ius generale l. si. j. eo. ¶ Cir-
ca quartā cōbinationē dicit glo. quod emācipatus con-
ferebat olim suo omnia tam aduentitia quā p̄fectitia: non
castrēnsia, vel quasi: hodie duntaxat p̄fectitia per l. fina. Et sic
tenet pro conclusione secundū Bald. quantum ad res, quod
nulla bona conferuntur: nisi quæ prouenerunt ab illo de cuius

¶ An suus. Adde qui
dicant sui glo. si in c.
studeat. l. di. car. zab.
in c. decetero de testi.
Io. an. in addi. Spe. in
ti. de acti. in §. in. Io.
de imo. l. c. si. de post.
Bar. in l. cū alienā. C.
de legi. Bal. in l. j. C.
qui accus. non poss.
Sal. in l. exigendi. C.
de procura.

Rater tuus.

Instituto à milite in p^{ro}u-
necis nō accrescunt ceteris
sua, nec econuerso: siue in illis fuerit aliquis insti-
tutus, & repudiauerit, siue nullus institutus fue-
rit: imò pertinent ad viuentes ab intestato: cum
miles possit decedere pro parte testatus, & pro parte intestatus.
h. d. ista. l. cum sequenti. Sed instituto in vncia vel in vncijs
crescunt ceteræ vnciæ: nisi appareat de contraria voluntate
litis. h. d. l. quanquam. quæ debet coniungi cū istis cum videatur
istis contraria. Et ratio diuersitatis est, quia in istis primis du-
bus censetur miles vsus privilegio militari, postquam vnum in-
stituit in vno patrimonio, alterum in altero, vel nullum instituit
in altero, quia faciendo distinctionem patrimoniorum, cum
non cadat in pagano, qui nō potest habere nisi vnum patrimo-
nium. l. iuris peritos. §. cum oriundus. ff. de exclu. tut. censetur
status vt miles, non vt paganus. sed distinctio vnciarum seu que-
tarum ita cadit in pagano sicut in milite. ideo si instituat aliquis
in quibusdam vncijs, in alijs nullū censetur vsus iure communi
nō militari & de iure cōmuni non pōt quis decedere pro
intestatus, & pro parte testatus imò causa testati trahit ad le-
sam intestati. l. i. §. si ex fundo. ff. de hære. insti. ista autē l. tria
quia determinat casum de quo quæritur vsq; ibi: [modo] si
dō determinatiōem limitat in duobus, vsq; ibi: [nam voluntas]
tertiō rationē determinationis annectit per quam tollitur oppo-
sitio quæ fieri poterat contra eam. In tex. ibi: [petere nō pōt]
scilicet per ius accrescendi, quia cēsentur duo testamēta, & dā
hæreditates, & in diuersis testamentis seu hæreditatibus non ha-
bet locum ius accrescendi. l. i. sub conditione. ff. quibus mo-
do fru. amit. In tex. ibi: [adire ea noluerit] si autē adire vellet, non de-
set dubium q̄ ea petere nō pōt, sed q̄n non vult, videbatur con-
trarium quia omnia iura dñt q̄ vno ex institutis repudiante per-
tio sua ceteris accrescit. l. si duo. & l. cū hæreditate. ff. de acqui-
redi. cum multis similibus. In tex. ibi, [sed ab intex. succedens]
puta liberi eius, vel alij fratres vna tecum. In test. ibi: [substitu-
tus non es]. Subaudi vulgariter. alijs secus, & sic ius substitutio-
nis vulgaris potentius est quam ius accrescendi. ff. de bon. pos-
cū dñ tab. l. i. §. si duo. & in auth. hoc amplius. C. de fidei. In
ibi: [liquido probetur]. Subaudi per succedentes ab intesta-
ta limitatio non est necessaria: quia censetur probare eo ipso
contrarium non apparet postq̄ distinctio patrimoniorum instituta
vt patet in l. proxi. de qua gl. opponit & soluit duobus modis
ne primam solutionem. In tex. ibi, [voluntas]. die poterat opponi
tra determinationem de d. l. ius nostrum. de reg. iur. quia non pōt
quis decedere pro parte testatus & pro parte intestatus, sed
in milite: cuius voluntas pro lege seruatur. Et sicut ius, seu lex po-
test hoc facere. l. circa. de inoffi. testa. ita & miles. si hoc vult ex-
presse vel tacite alijs secus, in l. quanquam. In l. seq. ibi: [in te]
matrem quæ petebas paganica postquam ille nō erat institutus
nisi in castrensis, sed imperator respondet q̄ potest si in paga-
nicis nullum alium instituit, vel instituit & repudiavit lexi
adit: quia hæres testamentarius præfertur venienti ab intesta-
to. In gl. ibi: [vel dic melius]. Idest clarius nam ead. sol. est cum
cedenti secundū Jac. bu. & Bald. & ista est vera sol. vt dixi super
tex. & glo. assignat rationem: quia instituendo vnum in vno pa-
trimonio censetur velle q̄ illud nō habeat quia quod in vno
citur in alio denegatur. Ista tamen ratio non videtur bona, quia
locum haberet etiam quando instituit vnum in certis vncijs
seu certa quota, vt videatur voluisse q̄ alias non habeat. & si
esset, non haberet ex privilegio militis & tamen contrarium
citur in l. quanquam dic ergo rationem vt dixi post summam
quia quando facit mentionem patrimoniorum, censetur voluisse
se vt militari privilegio: cum illa distinctio nō cadat in pagano
secus q̄n de vncijs tantum, quia illa etiam cadit in pagano. In
ibi: [alij debent]. die hanc solutio reprobat gl. seq. ante si. in vno
autē miles, quia nō refert an instituat vnum in vno, aut in ali-
ro, an in vno instituat vnū, in alio nullū, vt etiam colligitur ex
se ibi dñ dñt is qui adit à contrario sensu, vbi vult q̄ si instituit
& non cadit, mater vocetur ab intest. nec sibi imponit necessi-
tē probandi voluntatē militis q̄ voluerit illa bona pertinere ad in-
stitutum in castrensis. In gl. se. op. primū de l. si certari. §. si
ff. eo. Sol. limit. istam. l. secundū illū. §. nisi bona vnius patrimonii

successione agitur. Circa quintam &
ultimam combinationem. dic quod nec
sui, nec in potestate possint esse dupliciter.
Primū quando descendunt per lineam pa-
ternam: tamen non sunt sui, nec emanci-
pati: quia concepti fuerunt ex filio eman-
cipato post emancipationem. & tunc idem
in eis quod in emancipatis. Idem si ideo
quia fuerunt dati in arrogatione secundū
Bartol. in l. pater filium. ff. de collat. dotis.
Si verò ideo quia descendunt ex linea ma-
terna, vel foemina, de iure veteri inter eos
non erat introducta collatio. sed per l. vlti-
beris. fuit introducta in dote & donatione
propter nuptias in simplici autem donatio-
ne fuit introducta per l. illud. §. si. quæ fuit
Iusti. vt habeat locum in duobus casibus
de quibus ibi. Cetera dic per Bar. in d. l. pa-
ter filium qui in substantia nō dicit tot q̄ ego
dixi. Etiam hic recollige istam materiam.

De testamento militis.

Rub.

Super rubrica qui miles in condendo
testamentum est privilegiatus in multis tā
circa ordinationem testamēti, quia non re-
quiruntur solennitates inducæ de iure ci-
uili. quam circa numerum testium: quia
sufficiunt duo: licet in alijs requirantur se-
prem: quam etiam quia non requiritur q̄
sint rogati. licet in alijs secus. Et pōt dece-
dere cum duobus testamentis validis, licet
in alijs secus: quia sequens tollit precedens.
Et potest decedere pro parte testatus, & p
parte intestatus, licet in alijs secus. Ius no-
strum. de reg. iur. Et potest habere duas hæ-
reditates, seu duo patrimonia: videlicet cas-
trensiū honorum, & nō castrensiū quæ
dicuntur paganica & potest prætere filiū:
nec redditur testamentum nullum: sed ha-
betur pro exheredato, dummodo scienter.
vt infra eo. l. sicut certi. cum l. seq. & potest
habere heredem ex test. ad tempus: vt infra
eo. l. certi iuris licet secus in alijs. l. hereditas
ex die. ff. de hære. insti. Est etiam privilegia-
tus circa personam suam: quia multi sunt
inhabiles ad testandum, vt mutus, & fur-
dus, & deportatus, & tamen ista nō red-
dūt militem intestabilem. & esset circa per-
sonam instituti, vt possit instituere aliquē
quam alius instituere non posset quæ o-
mnia & plura alia enumerantur per Barto.
post Dy. in l. neque enim. §. idest. ff. eo. d. ti-
tul. Idcirco Imperator postquam tractauit de successioibus quæ
sunt de iure præto. per bo. pol. volens tractare de illis fuit de iu-
re ciuili & primū de testamentarijs tanquam dignioribus, tracta-
uit de testamentis incipit à testamento militis, tanquam priuile-
giato in multis. Relaxantur aut in eo solennitates iuris ciuilis
seu positui. l. i. in prin. ff. eo. vbi dicitur q̄ possunt testari quomō-
volunt, & quomodo possunt: & solum requiruntur ea quæ re-
quisita sunt à iure naturali, vel gentium puta quod sint sani men-
te, & quod interueniant duo testes: iuxta illud: in ore duorum
vel trium & c. l. diuus. ff. eo. dem titul.

1. Instituto à milite in vncia, vel in vncijs accrescunt ceteræ vnciæ: nisi appareat de con-
traria voluntate militis.
2. In diuersis testamentis seu hæreditatibus non habet locum ius accrescendi.
3. Ius substitutio-
nis vulgaris potentius est quam ius accrescendi.
4. Vnus substitutus ab intest. si nō habet bonū castrensiū nullius repudiatur: an accrescant in-
stitutio in alio patrimonio, & sic in paganica.
5. Ius accrescendi an habeat locum si miles duxit instituto quem in bonis italicis: & alium in
bonis gallicis.